

ಅಿನ್ನಾವತಾರ

ತ. ರಾ. ಸು.

ಮಿತ್ರವೃಂದ ಪ್ರಕಾಶನ,
ಕಾಸರಗೋಡು.

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200194

UNIVERSAL
LIBRARY

ಓ. ವೈ. ಪ್ರಕಾಶನ—೨.

ಅನ್ನಾ ವ ತಾ ರ

(ರೇಡಿಯೋ ಸಾಟಕ)

ತ. ರಾ. ಸು.

ಮಿತ್ರೈವೈಂದ ಪ್ರಕಾಶನ,
ಕಾಸರಗೋಡು, ದ. ಕ.

ಪೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೫೪

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಲೇಖಕರವು

ಬೆಲೆ : ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು :

ಪ ರಿ ಮ ಳ ಪ್ರೆ ಸ್,
 ನೂರಡಿರಸ್ತೆ, ಜೈಸೂರು

ಮು ನ್ನು ಡಿ

‘ಅನ್ನಾವತಾರ’ ನನ್ನ ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಗಳ ಎರಡನೆಯ ಸಂಕಲನ.

ರೇಡಿಯೋ ನಾಟಕಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ನಾಟಕಗಳಿಗೂ, ನಾಟಕದ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳಿಗೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಹಲವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲೇಬೇಕಾದ ಕಾಲ್ಪಕ್ಕೆ, ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ, ಕ್ರಿಯೆಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾದ ನಿಯಮಗಳು ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ದೃಶ್ಯವಾದ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ರಂಗ, ದೀಪ, ಅಲಂಕಾರಗಳಾವೂ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯಿಸಲ್ಪಡುವ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಈ ಉಪಕರಣಗಳಾವೂ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗದಿರುವುದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಈ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಾವು ಕೊಡುವ ನಾಟಕ ನಾಟಕವಾಗಿ - ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಟರ ಅಭಿನಯ ಚಾತುರ್ಯ, ರಂಗೋಪಕರಣಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಳೆಕಟ್ಟಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ, ದೃಶ್ಯನಾಟಕಗಳಿಗಿರುವ ಈ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಇದರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬೇರಾವ ಸಾಧನಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಅಗತ್ಯವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಇದು ವಿಫಲವಾಗುವುದು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕಾಲಪರಿಮಿತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಮೂಲತಃ ಸುಮಾರು ಎರಡು - ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ

ಪರಿಮಿತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕದನ್ನುವ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕವೂ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ನಡೆಯಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ, ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆಂದೇ ರಚಿತವಾದ ನಾಟಕ ಅನೇಕವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಡೆದರೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಬಲ್ಲದಾದರೆ, ನಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಈ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಕಾಲು ಗಂಟೆ, ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ, ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಮುಕ್ಯಾಲು ಗಂಟೆಯ ಖಚಿತ ಕಾಲಾವಧಿಯೊಳಗಾಗಿ, ಗೊತ್ತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಷ್ಟು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಮುಗಿಯಲೇ ಬೇಕು ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೂ ಕಾಲ ಮಿತಿಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ; ಅರ್ಧ ನಿಮಿಷದಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಾಗಿ, ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಗೀತ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು

ಅಲ್ಲದೆ—ನೋಡುವ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ, ನಟರ ಮುಖ, ಹಾವಭಾವ, ರಂಗಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕೊಡುವ ಅವಕಾಶ ವಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಗಳೆರಡೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಎರಡೂ ಅಷ್ಟು ಎಚ್ಚರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾದರೂ ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಕೇವಲ ಕಿವಿಯ ಮೇಲಾದುದರಿಂದ, ಶೋತ್ರವಿನ ಚಿತ್ತ ಏಕ ಮುಖವಾಗಿ ಬಹು ಚುರುಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಒಂದು ತಪ್ಪು ಮಾತು, ಒಂದು ಅಸಶಬ್ದ, ಕ್ಷಣಕಾಲದ ಅನಗತ್ಯಸಂಗೀತ, ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅರಮನೆಯೋ ಬೀದಿಯೋ, ಉದ್ಯಾನವೋ ಕಡಲ ಬದಿಯೋ, ಆಧುನಿಕ ಕಾಲವೋ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲವೋ, ನಗರವೋ ಗ್ರಾಮವೋ; ಹಗಲೋ ಇರುಳೋ— ಎಲ್ಲ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕೇವಲ ಶಬ್ದರೂಪವಾಗಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ 'ಶಬ್ದ-

ಪರಿಣಾಮ (Sound effects)ಗಳ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ವಿಫಲವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಪಕಾಲ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಚಲನೆವಾಗುವ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಸಂಗೀತ, ಶಬ್ದ-ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬಹು ಖಚಿತವಾಗಿ ಸಮನ್ವಯವಾಗಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ದುರ್ಬಲವಾದರೂ, ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೋಲು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಪಟ್ಟು.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು— ದೃಶ್ಯ ನಾಟಕ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ಅವಧಿಯಾದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ಹಲವಿಧವಾದ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶುದ್ಧ ಶ್ರವ್ಯವಾದ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಿವಿಯೊಂದೇ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಕಾಗ್ರಚಿತ್ತತೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ, ಅದು ಬಹು ಬೇಗ ಬಳಲುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅದು ಬುದ್ಧಿ ಬಳಲುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮುಗಿದು ಹೋಗಬೇಕು.

ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಲೇಖಕ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾಟಕ ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಸಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ಮೀಚಿನಂತೆ ಚರ್ಮಾಂಗರಬೇಕು; ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿ ಸೋಕಿದೊಡನೆಯೇ ಚಿತ್ತದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಕೇವಲ ಶಬ್ದ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ, ಶಬ್ದಗಳ ಮೇಲೆ ದೊಂಬರಾಟವಾಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳುಕಾಳು, ಚುಚ್ಚುವೊನೆಯಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದ ಲೇಖಕ ಎಷ್ಟು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಲದು, ಶಬ್ದಸಿದ್ಧಿ ಆತನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಶಕ್ತಿ. ಅದಿಲ್ಲದವನು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಕಾರನಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಂದು ಬರೀ ಶಬ್ದ ಸಿದ್ಧಿ ಇದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಕಾರನಾಗುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದ ಸಿದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಆತನಿಗೆ

ಪ್ರಸಾರದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ವರೂಪ (Technical aspects)ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯವಿರಬೇಕು. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯವಾಗುವ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯುವವನು, ಆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಕ್ತಿ ದುರ್ಬಲತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡು, ದೃಶ್ಯ ಬದಲಾವಣೆ, ನಟರ ಅಲಂಕಾರ ಬದಲಾವಣೆ, ಓಡಾಟ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯ ಯೋಜನೆ ಮಾಡುವಂತೆ, ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಮಾಧ್ಯಮದ, ಅದರಲ್ಲೂ ಯಂತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಈ ಶಬ್ದಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗದ, ಆದರೂ ಶೋತ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲೇಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ಬಹು ಸಾಜಾಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಭಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿವಾದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ದುರ್ಲಬವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕಕಾರ ಈ ವಿಷಯಲ್ಲೂ ತುಂಬಾ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕು.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ—ದೃಶ್ಯ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಎಂಥ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ, ಓದುವ ನಾಟಕಗಳೇ ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ, ಕಾಲ, ಪಾತ್ರಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಪಾತ್ರದ ಆಕಾರ ಹೀಗಿದೆ, ವಯಸ್ಸಿನಷ್ಟು, ಉಡುಪು ಇಂಥದು, ಅವನಿರುವ ಸ್ಥಳ ಹೀಗಿದೆ, ಎಂದೋ ವಿವರಿಸಿ, ವಾಚಕನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಕ್ರಮವೇ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸಿದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಆ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಕಾರರಿಗಿರುವ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಕಾರನಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ—‘ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಷ್ಟೊಂದೂರ ಹೋಗಿ, ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟ’ ಎನ್ನುವ ವಿವರವನ್ನು ಬರೆದು ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ, ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯ, ಶಬ್ದದ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ವಿವರವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಾರ-ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಇದೇ

ಬಗೆಯ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಕಾರ ಈ ಮಿತಿಯನ್ನು ಸದಾ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗದ ಇಂಥ ವಿವರಗಳು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾರದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದು ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಒಂದು ಹೇಳಿ ಅಂಥ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕಕಾರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು : ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ನಾಟಕವೆಂಬ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೂ ಅದು ನಾಟಕವಲ್ಲ, ಮೂಲತಃ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಕಣ್ಣನ್ನಲ್ಲ, ಕಿವಿಯನ್ನು.

ಹಾಗೇ— ಪ್ರಸಾರನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಕಾರರಿಗೂ— ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೂ ನೇರವಾದ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ; ಯಂತ್ರ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದೂ ಪ್ರಸಾರನಾಟಕಕಾರರ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಮುಖ್ಯವಾದ ಈ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ರಚನೆ ಸುಲಭ; ಹಾಗೆ ಅರಿತು ಬರೆದುದನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದೂ ಸುಲಭ.

ತೇಡಿಯೋ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಹೊಸದು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹು ಅಳವಾಗಿ ನೀರುಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಲ್ಲ. ಎಂತಲೇ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ತೇಡಿಯೋ ಹೊಸದಾದಂತೆ, ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಪ್ರಸಾರ ಲೇಖನ ಕಲೆ ಹೊಸದು. ಉತ್ತಮ ಲೇಖಕ, ಉತ್ತಮ ಪ್ರಸಾರ ಲೇಖಕನೂ ಆಗಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಒರೀ ಭ್ರಾಂತಿ. ಉಳಿದ ಕಲೆಗಳಂತೆ ಇದೂ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಕಲೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕಲಿಸಲು ಏರ್ಪಾಡುಗಳಿವೆ. ಪರ್ಲ್‌ಬಕ್‌ಗಳಂಥ ಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮುನ್ನ, ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಶಾಲೆಗೆ ಜೋಗಿ, ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದಳಂತೆ.

ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಆ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ.

ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಮಾಡಬಹುದಾದುದೊಂದೇ— ಬರೆಯಲು ಧಾವಿಸುವ ಮುನ್ನ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೇಳಬೇಕು ಹಾಗೇ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಓದಬೇಕು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಪಸ್, ಉಲುವ್ಯಾನ್‌ನೀಸ್ ಮೊದಲಾದ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಕಾರರು ಬರೆದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ, ಈ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಾಚರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದೇ, ಶುದ್ಧ ವಾಚನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ರುಚಿಸದಿರಬಹುದಾದ ಈ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಿ ವಾಚಕರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ ರಚನೆಗೆ ಇವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾದರಿ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ನನಗೂ ಇಲ್ಲ, ವಾಚಕರೂ ಆ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇವು ಪ್ರಸಾರವಾದಾಗ ಶ್ರವ್ಯಪ್ರಿಯವಾದುದರಿಂದ ಇವು ಅಚ್ಚಿನ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡಿವೆ.

ಆದರೆ ಕೇವಲ ಕಥಾ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಈ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಓದುವ ವಾಚಕ ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು—ಈ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಇತರ ನಾಟಕಗಳಂತೆ ಓದಬೇಡಿ. ಹೆಚ್ಚು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಸಾರ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು

ಓದಿದರೆ, ಈ ನಾಟಕಗಳು ವಾಚನ ರುಚಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವು.
ಕಡೆಯದಾಗಿ—

ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವೆ ಹೋಗಬಹುದಾದ ಈ ಪ್ರಸಾರ ನಾಟಕ
ಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಅಚ್ಚುಮಾಡುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ
ಕ್ಲೆಹಾಕಿದ, ಮಿತ್ರವೃಂದ ಪ್ರಕಾಶನದ ಗೆ. ವೈ. ಮಹಾಲಿಂಗಭಟ್ಟರ
ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ ನಾನು ತುಂಬಾ ಋಣಿ.

ಈ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ
ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿದ ವೈಸೂರನ ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ರೇಡಿಯೋದ ಗೆ. ಎಸ್.
ಎನ್. ಶಿವಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಜಮ್ಮ ಕಲ್ಲೋಳಿ ಮಠ, ಶ್ರೀಮತಿ
ಪುಟ್ಟತಾಯಮ್ಮ ನವರಿಗೂ, ರೇಡಿಯೋ ಕೇಂದ್ರದ ಒಳಗಿನ ಮತ್ತು ಹೊರ
ಗಿನ ಶ್ರೀಗಳಾದ ವಾಮನರಾವ್, ಎಂ.ಎಸ್. ನಂಜಪ್ಪ, ನಿಲಕಂಠರಾವ್
ಕೆ. ಎಸ್. ರಾಮಯ್ಯ, ಸಂಸತ್. ಅಶ್ವತ್ಥ ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಚಂದ್ರ
ಶೇಖರ್, ಶ್ರೀಮತಿಗಳಾದ ಮೀರಾ, ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಮ್ಮ, ಸರೋಜ,
ಶ್ಯಮಂತಕಮಣಿ ಮೊದಲಾದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಮೈಸೂರು
೧೦—೪—೫೪ }

ತ.ರಾ.ಸು.

ಸಂಸಾದಕೀಯ

ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಬದುಕೆಯ ಕುಡಿ, ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರದಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ನೋದಲೇ 'ಚಿಗುರುವಬಳ್ಳಿ'ಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತು — ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಜೀವದ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. "ಕಡಲು....ಮಲೆಗಳ ತೋಳತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಚಾಚಿದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಡುಂಬೊಲವಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಶ್ರುತಿಭಾಲತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಕಥಾಕುಸುಮಗಳ ಕಮನೀಯ ಮಾಲೆ," ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಈ 'ಬಳ್ಳಿ' ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ವೀರ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮನೋಲ್ಲಾಸದ ಔತಣವನ್ನಿತ್ತಿತು.

"ಚಿಗುರುವ ಬಳ್ಳಿ"ಯಲ್ಲಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಮ್ಮ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಏನೋ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಲವು ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಚೀಚಿ ತೂರಾಡತೊಡಗಿದ್ದವು. "...Prepare yourself to endure many trials and obstacles in this vale of tears; for such will be your lot wherever you are, and you will encounter them whenever you conceal yourself....". ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ-ತೇರಿಗೆ ವಿಜಯ ಪತಾಕೆಯಂತಿದೆ ಥಾಮಸ್ ಕೆಂಪಿಸ್‌ನ ಈ ಅಮರವಾಣಿ. ನಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಿಂತತೆಗೆ ಈ ದೃಢತೆಯ ದುರ್ಬೀಧ್ಯ ಪಾಗಾರವಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾವು ಅಂಥ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಜಡ್ಡುಗೊಳಿಸುವಂತಹುದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಇದೀಗ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನದ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಗಿ 'ಅನ್ನಾವತಾರ'ವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮುಂದಿಡಲು ಸಂತೋಷ ಪಡುವೆವು.

ಜನರ ಬಡತನ, ಹಸಿವುಗಳಿಂದಂಟಾಗುವ ದುರಂತವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಯೆಂಬ ಅಪಾದನೆ ನಾವೀಗ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಿಂದ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವತೆಯು ಇದೆಯಾದರೂ, ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಈ ಅಪಾದನೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಚ್ಚಿತ್ತಿಬಿಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸದು. ಸರಿಯಾದ ಲೆಕ್ಕಣಿಗಳ ಸನಿಹಕ್ಕೆ 'ತಾಜಾಮಸಿ' ಇನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಯ ಗಂಟಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವುದೆಂಬುದು ನಾವು ನೆನಕೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಇಂತಿರಾವಾಗ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯತೆ ಮೂಡಿಬರುವುದು ಅಸ್ವಭಾವಿಕ ವೆಂದೆನಿಸದು. ಶ್ರೀ. ತ. ರಾ. ಸು. ರವರು 'ಅನ್ನಾವತಾರ'ದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜನವಿನ ಮೂಲ ಕಾರಣದ ಗುಹೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಹೊಕ್ಕು ಪರಿಣಾಮದ ಮಿಗವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸವಿದವರಿಗೆ ಇದರ ಗಭೀರತೆಯ ಅರಿವಾಗಲು ಕಷ್ಟವಾಗದು.

ಕರ್ನಾಟಕವು ಯಾವ ರಂಗದಲ್ಲೂ ಹಿಂದುಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳೇ ಪ್ರಮಾಣ. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ "ವೀರರಕಳ"ಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಂಗಾಳ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ರಜಪುತಾನ, ಪಂಜಾಬ್‌ಗಳು ಬಿಳಿ-ದೊಲತ್ತಿನ ತುಳಿತವನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೋ ಎಂಬಂತೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಕೆರಳಿ ನಿಂತು ಕಡೆಯತನಕವೂ ಹೋರಾಡಿ ಅಮರನಾದವನೆಂದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಹುಲಿ-ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ್. ಸಂಧಾನದ ಷರತ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನು ಠೇವಣಿಯ ಬಂದಿಗಳಾಗಿ 'ಇಂಗ್ರೇಜಿ'ಯವರ ತಿಬಿರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಬೇಕೆಂದಾಗ, "ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು—ಹುಲಿಯ ಮರಿ, ಠೇವಣಿಯ ಬಂದಿ! ಇದು ಸಂಧಾನವಲ್ಲ ಗುಲಾಂ ಆಲಿ, ಹೈದರನ ವಂಶವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ

ಮಾಡುವ ಶನಿವಂಚು, ಥೂ ತೊಲಗಾಚೆ ನನ್ನೆ ದುರಿನಿಂದ” ಎಂದು ಟೀವು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಎಂಥ ಹೇಡಿ ಸ್ವಭಾವದವನಾದರೂ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕೆರಳಿ ಸೆಟೆದು ನಿಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ — ಗಂಡುವೆಟ್ಟಿ.

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮೈಯ್ಯಕ್ಕೆ ಕತೆ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸುಖಾಭಿಲಾಷೆಗಳು ಇಂದು ಸಮಾಜದ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಒಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೋಗಾಳಿಗೋವುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಜನರು ಭೂಮಿಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಆಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ವಿನಾ, ಮುಂಬರುವ ಅನುಹುತಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಹಿಡುವಳಿಗಳು ತೀರ ಸಣ್ಣದಾಗಿ, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಾರದವುಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಅನಾರ್ಥಕ ಹಿಡುವಳಿಗ (un-economic holdings) ಕೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ ಮುಂಬಯಿ ರಾಜ್ಯದ ರತ್ನಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೊಂದೆಡೆ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಹಿಡುವಳಿಯು ಕೇವಲ ೪೦ ಸೆಂಟ್ಸ್‌ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಮೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಶ್ರೀ ಬಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿನಾಯ್ಡು, ಅವರು ತಮ್ಮ ರೂರಲ್ ಇಕೋನೊಮಿಕ್ಸ್, ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ನರಕವಾದ ನಂದನ”ದಲ್ಲಿ ತರಾಸು ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವೊಂದು ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಅವಸಾನ ಹೊಂದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಕರುಳು ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ, ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಜೀವಕಳೆಯೊಂದು ಸುಗ್ಗಿಯ ಲಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಶ್ರೀ. ತ.ರಾ.ಸು. ಅವರಿಗೆ ಚಿರಋಣಿಗಳು.

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ರೇಡಿಯೋ ಕೇಂದ್ರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರು. ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶನದ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಅವರನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸರ್ವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಮಿತ್ರ ಸಮುದಾಯದ ನೆನಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನ ಅಂದವಾಗಿ, ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೈಸೂರಿನ ಪರಿಮಳ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಡಾ|| ಹೆಚ್. ಕೆ. ವೇದವ್ಯಾಸಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವು 'ಕಾಳಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ನಾವು ಜಾಹಿರಾತು ಪಡಿಸಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವು ಕೊನೆಯ ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಆಕಸ್ಮಿಕ, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ 'ಅಡಚಣೆ'ಗಳು ಕವಿದು ಬಂದುದರಿಂದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಚಕರು ನೆಮ್ಮದಿ ಮನಸ್ಸು ರಾಗಬೇಕೆಂದು ಕೋರಲಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನದ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಕಾಸರಗೋಡಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಾಚಕರ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಕಾಸರಗೋಡು
೧೧-೪-೫೪ }

ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ದಿಲೀಪ್ ಭಟ್.

ನಮ್ಮ ಕುರಿತು....

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಮಿತ್ರವೃಂದ ಪ್ರಕಾಶನ
ಕಾಸರಗೋಡು, ದ. ಕ.

ಸಂಪಾದಕರು :
ವೈ. ಮಹಾಲಿಂಗ ಭಟ್.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಲಹೆ :

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದವೈ.
ಸಿ. ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎಂ. ಎ. ಬಿ. ಟಿ.,
ಕೆ. ಮಹಾಬಲ ಭಂಡಾರಿ, ಎಂ. ಎ, ಎಲ್. ಎಲ್. ಬಿ.
ಶಾ. ಬಾಲುರಾವ್
ರಾ. ಕೃ. ನಾಯಕ್
ಜಿ. ಶಂಕರಭಟ್, ಬಿ. ಎ. ಬಿ. ಟಿ.

ಕಲಾಗಾರರು :

ಪಿ. ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ.
ಎಂ. ಶಿವರಾಮ ಭಟ್
ವೈ. ನಾರಾಯಣ ಆಚಾರ್

ಪ್ರಚಾರ:

ಶ್ರೀ. ವಿಷಕಂಠ
ಶ್ರೀ. ಮಹಾಬಲ ಅಳ್ಳ
ವಿ. ಬಿ. ಕೋಳಾರಿ

ಶಾಖೆಗಳು :

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ:
2755, ನಗುನಿವಾಸ
ಎ. ಎ. ನೊಹಲ್ಲ
ಮೈಸೂರು

ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ:

ಶ್ರೀ. ವಿಷಕಂಠ
ಹಳೆ ವೋಲ್ಟಾಫೀಸ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್
ಚಾಮರಾಜನಗರ.

ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ :

ರಾ. ಕೃ. ನಾಯಕ್
ಭವಂತಿ ರಸ್ತೆ, ಮಂಗಳೂರು-೧

ಈ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟನೆ ಯಾರ ಔದಾರ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿಯ
ಫಲವೋ ಆ ಆತ್ಮೀಯ ಬಂಧು ಕೊಡಿಯಾಲ
ಮೂಲೆ ರಾಮಭಟ್, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಕರ
ಕೃತಜ್ಞತೆಯೊಡನೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಳಗೆ:

೧. ಅನ್ನಾ ವತಾರ
೨. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೀರ ಟೀಕು.
೩. ನರಕವಾದ ನಂದನ
೪. ಕರವಶ್ರು
೫. ಗಂಗಾದೇವಿ

ಅನ್ನವತಾರ

[ನಾಟಕದ ಪ್ರಕಟಣೆಯನಂತರ...ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ, ಶುಷ್ಕ, ಭಯಾನಕ, ಮತ್ತು ವೇದನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಂತೆ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳ ಬೊಗಳುವಿಕೆ, ಗಿಡುಗಗಳ ಕರ್ಕಶಕೂಗುವಿಕೆ, ಮನುಷ್ಯರ ದಾರುಣ ಯಾತನೆಗಳು ಕೂಡ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತಿವೆ—ವೇದನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದ್ಯವೊಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಳ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು.]

ಧ್ವನಿಗಳು :—ಹಸಿವೋ ಹಸಿವು |

ಕೊನೆಯೇ ಕಾಣದ ಹಸಿವು ||

ಹಸಿದಿದೆ ಬಸಿರು |

ಬತ್ತಿದೆ ಉಸಿರು |

ಕುಡಿಯಲು ಕಂಬನಿ ನೀರು ||

ಹಸಿರಲ್ಲ ನೆಲದಲಿ |

ಕಸುವಿಲ್ಲ ಮೈಯಲ್ಲಿ |

ಹಸುವಿನ ಭೂತವೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ||

(ಧ್ವನಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ಮಿಲನವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು.)

ನಿರೂಪಕ :—ಹಸಿವು, ಹಸಿವು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದು ಅಲೆಯುವ ಜೀವಂತ ಪ್ರೇತಗಳು—ಇದು ಇಂದಿನ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ!! ನೂರು ಕೋಟಿ ಹುತಾತ್ಮರ ಬಲಿದಾನದ ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಸ್ವತಂತ್ರಭಾರತ! ಭೋರ್ಗರೆವ ಕಡಲಿನಂತೆ ಉಕ್ಕಿ ಮೆರೆಯುವ ಆ ಗಂಭೀರಘೋಷವನ್ನೂ ಲಿಸಿ,

[ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ—ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ್ ಕೀ ಜೈ-ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್
ಹಮಾರಾ ಹೈ]

(ಗುಂಪಿನ ಘೋಷಣೆ)

ನಿರೂಪಕ :—ನಾವು ಸ್ವತಂತ್ರರು, ನಾವು ಪರತಂತ್ರರಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ
ಈ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಜಯಘೋಷ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ—ಆ ಭಾಷಣ
ವನ್ನು ಕೇಳಿ....

ಭಾಷಣಕಾರ :—(ಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರಬಂಧ
ಭಯಂಕರ ದಾಸ್ಯ ಇಂದು ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಪರ
ಕೀಯರ ಪಾಶವೇ ಪಾದದಡಿಯಿಂದ ಗೆದ್ದು ಬಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶ
ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಶುತ್ತಿಗಾಗಿ ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳ
ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನೇ ಕಾದಿದೆ. ಅವರು ಅನ್ನವಿಟ್ಟರೆ
ನಾವು ಉಳಿಯುತ್ತೇವೆ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಆಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ
ಅಳಿವು, ಉಳಿವು ಕಂಡವರು ಇಡುವ ಕರುಣೆಯ ಕೂಳನ್ನು ಅವ
ಲಂಬಿಸಿದೆ, ಕರುಣೆಯ ಕೂಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ
ಕಂಡವರ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ನಾವು ಸ್ವತಂತ್ರರೆ? ಅನ್ನದಾಸ್ಯ
ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದಾಸ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಯಂಕರವಾದದ್ದು, ಹೀನಾಯವಾ
ದುಮು. (ಸ್ತೀಣಿಸುವುದು)

ನಿರೂಪಕ :—ನಿಜ ! ಆ ಮಾತು ! ಅನ್ನದಾಸ್ಯವೇ ಹಸಿವಿನ ಹೋರಾಟ.
ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ, ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಗೌರವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ
ತರುವಂಥದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾನವನನ್ನು
ಪಶುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಘೋರ ಹಾಲಾಹಲದಂತೆ ಮಾನ
ವನ ಮಾನವತೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಹಸಿದವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಸಿವು
ವಿನಾ ಉಳಿದಾವುದೂ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಉಪನಿಷ
ತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ವ್ರತಮು ಬಂದಾಗ್ಯೆ.....

(ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿರುವ
ಸಂಗೀತ ಕಲಕಲರವ)

ಮಾಂಡವ್ಯ :—ಹೋ! ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ! ಧರ್ಮದ್ರೋಹ! (ಕಿರುಚುತ್ತಾ)

ಗಾಲವ :— ಏನಾಯಿತು ಮಾಂಡವ್ಯ. ಮುಗಿಲು ಹರಿದು ಬಿದ್ದಂತೆ
ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ ?

ಮಾಂಡವ್ಯ :—ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಹಾಕುಸುಮ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆ ತಾಳಲಾರದೆ,
ಚಂಡಾಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಯಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕದ್ದು
ತಿಂದನು.

ಗಾಲವ :—ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಚಂಡಾಲನ ಮನೆ ನಾಯಿಯ ಮಾಂಸ
.... ಕದ್ದು ತಿಂದನು! ಎಲ್ಲಾದರೂ ನಂಬುವ ಮಾತೆ ? ಮಾಂಡವ್ಯ?

ಮಾಂಡವ್ಯ :—ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬದೆ ಹೋದರೆ ಬಿಡು. ವಿಶ್ವಾ
ಮಿತ್ರರೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲ, ಅವರನ್ನೇ ಕೇಳು.

ಗಾಲವ :—ಮಹರ್ಷಿಗಳೆ ? ನಿಜವೇ ಇವನ ಮಾತು ?

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ :—ಅಷ್ಟೇಕೆ ಗಾಬರಿಯಾಗುತ್ತಿ ಗಾಲವ ? ಮಾಂಡವ್ಯನಾಡಿದ
ಮಾತು ನನಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು, ಅದು ನಿಜ.

ಗಾಲವ :—ನಿಜ ! ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದೆ ಆಚಾರ್ಯ ?

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ :—ಮಾಡಬಹುದು ಗಾಲವ, ಮಾಡಬಹುದಾದುದರಿಂದಲೇ
ನಾನು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದು. ನೀನಿನ್ನೂ ಹಸುಳೆ! ಮನುಷ್ಯ
ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಜೀವದ ರಕ್ಷಣೆ ಮೊದಲ ಧರ್ಮ. ಆ ಧರ್ಮ
ಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿದಾದ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಅನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿದಾದ ದೈವವಿಲ್ಲ.
ಅನ್ನವೇ ಬ್ರಹ್ಮ! (ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು)

ನಿರೂಪಕ :—ಅಂದು ಹಸಿವು ಒಬ್ಬ ಮಹಾಕುಸುಮಿಯೊಬ್ಬನಿಂದ ಆ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿಸಿತು, ಆ ಮಾತು ಆಡಿಸಿತು. ಅಂದಿಗೂ, ಇಂದಿಗೂ
ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಮಾನವನ ಮೇಲೆ

ಹಸಿವಿನ ಪ್ರಭಾವ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಅಂದು
ಋಷಿ ಜೋರನಾದ, ಇಂದು

(ಸಂದೇಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ)

ಒಬ್ಬ :—(ಪಿಸುಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ನನಗೆ ಗೊತ್ತೈತೆ ಅವರ ಮನ್ಯಾಗೆ ಷಾಲ್ಕು
ಚೀಲ ಕಾಳು ಇವೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ :—ಅವನ ಮನ್ಯಾಗೆ ಇದ್ರೆ ನಮಗೇನು ಬಂದಂಗಾತು....
ಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳು ನೋಡಿದ್ರೆ ಬೆಂಕಿ ಆಗ್ತದಾ ?

ಒಬ್ಬ :—ಅದೇ ಸಾನು ಏಳಾದು. ಸಾನಾಗ್ಲೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನಾನಾ ತರ
ಬೇತು ಮಾಡೀವ್ವು. ಸಾಳೆ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಸ್ಕಿರೋವಾಗ
ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಅಚ್ಚಿಟ್ಟು ಗದ್ದಲಾಗ್ತಾಗೆ ಕಾಳು ಸಾಗಿ
ಸೊಂಧು ಓಗ್ಗಿಡೋದು, ಎಂಗಯ್ತೆ ಯೋಚ್ಚೆ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ-ಯೋಚ್ಚೆ, ಸಂದಾಗೈತೆ. ಬೆಂಕೀಲಿ ಯಾರಾದ್ರೂ ಸತ್ತೋದ್ರೆ....!

ಒಬ್ಬ :—ಸಾಯ್ಲೇಳು. ಒಂದೋ ಸಾವು ಸಾಯ್ಲೇಳು, ಇಲ್ಲ....ಬೇರೆ
ಯಾರಾದ್ರೂ ಸಾಯ್ಲೇಳು. ಈ ಕಾಲದ ನೀತೀನೇ ಅಂಗಿದೆ.

ಮೂರನೆ :—ಅದೆಲ್ಲಾದ್ರೂ ಹೋಗ್ಲಿ ! ಯಾರ್ಗೂ ಗೊತ್ತಾಗ್ಬಿಟ್ಟು ಜೈ
ಲಾದ್ರೆ ?

ಒಬ್ಬ :—ಅನ್ನಾಲ್ತೆ ಆಯ್ತಲ್ಲ

ಮೂರನೆ :—ಅದೆಂಗಾ ?

ಒಬ್ಬ :—ಅಲ್ಪಾ ಮತ್ತೆ. ಅಯ್ಯೋ ಬಪ್ತಕಡಿ. ಜೈಲಾದ್ರೆ ಏನಾ
ಯ್ದೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಅಸೊಂಡಿರೋ ಒದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಗಂಟೆ ತಪ್ಪದ
ಹಾಗೆ ಮುದ್ದೆ ಹಾಕ್ತಾರೆ. ದಿನಾಗ್ಲೂ ನಾವ್ಯೇಳಾದು ಅಷ್ಟೇ
ಅಲ್ಪಾ ಇಲ್ಲಾದ್ರೇನು, ಜೈಲಾದ್ರೇನು ? ಒಟ್ಟಿ ತುಂಬಿದ್ದೆ ಬಂತು.

ಮೂರನೆ :—ಅಂತು ನಿನ್ಮಾತು ಕೇಳಿದ್ರೆ ಒಟ್ಟಿ ತುಂಬಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಮನ್ನ
ಏನ್ನೇಕಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ಬೋದು ಅಂದಂಗಾಯ್ತು.

ಒಬ್ಬ :—ಅಷ್ಟೇನೆ ಸೈ.

ಮೂರನೆ :—ಅಂಗಂದ್ರಿ ಮನ್ನಂಗೂ ಮೃಗಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಾನೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬ
ಯುಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬ :—ಹೃದ ಮನ್ನ ಮೃಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡೆ.

ನಿರೂಪಕ :—ಹೃದ ಮನುಷ್ಯ ಮೃಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡೆ. ಎಂಥ ಕಠೋರ
ಸತ್ಯ ಹೃದ ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕು ಮೃಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡೆ. ಅವರ
ಸಾವು ಅದಕ್ಕೂ ಕೇಳು. ಎಷ್ಟು ಜನ ಬಲಿಯಾದರು—ಈ ಬರದ
ಮಾರಿಗೆ? ಎಷ್ಟು ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರ ಅಹುತಿಯಾಗಿದೆ, ಈ
ಕ್ಷಾಮದ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ. ಬಂಗಾಲ, ಬಿಹಾರ, ಬಿಜಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ
ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಕ್ಷಾಮಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಸತ್ತರು. ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು, ಮಕ್ಕಳು
ಹಿಡಿತುತ್ತು ಕಾಣದೆ ಸತ್ತರು. ಪ್ರೇತಗಳಾಗಿ ಬದುಕಿರುವ ನಮ್ಮ
ನ್ನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು.)

ಪ್ರೇತಧ್ವನಿ :—೧: ನನಗೇಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸಾವಾಯಿತು.(ನಾಟುವಂತೆ)

೨: (ಕೋಪದಿಂದ) ಗಂಗಾ, ನರ್ಮದ, ಕಾವೇರಿಗಳು
ಹರಿಯುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲ ಬರಿದಾಗಿ ಹಿಡಿತುತ್ತು ಅನ್ನ ಸಿಗದೆ,
ನಾನು ಸತ್ತದ್ದೇಕೆ?

೩: (ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಜಗತ್ತಿಗೆ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ
ಜ್ಞಾನದಾಪ ನೀಡಿದ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಈ ಭಿಕಾರಿ ಸಾವೆ?

೪: ಕೃಷ್ಣ, ಶಂಕರ, ಬುದ್ಧ, ಮಹಾವೀರ, ಗಾಂಧೀಜಿ
ಯವರಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಾವತಾರವೇಕೆ
ಆಗಲಿಲ್ಲ?

೫: (ಘರ್ಜಿಸುತ್ತಾ) ನೆಲವಿದ್ದು, ಜಲವಿದ್ದು, ಜನವಿದ್ದು,
ಧನವಿದ್ದು ನನಗೇಕೆ ಹಸಿವಿನ ಸಾವಾಯಿತು?

೬ (ಕಿರುಚುಭ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತ) ಹ್ಲ! ಹ್ಲ!! ಹ್ಲ! ಅನ್ನು
ವಿದ್ದೂ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ನುವಿಲ್ಲದ ಸಾವಾದದ್ದೇಕೆ ?
ಒಟ್ಟಿಗೆ:—ಏಕೆ ? ಏಕೆ ?

ನಿರೂಪಕ:—ನ್ಯಾಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಬಂಗಾರದಂತೆಸೆಯ: ತ್ವಿದ್ದ
ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಹಸಿದು ಬೆಂದವರ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಿಂದ ಕವ್ವು
ಮೋಡ ಕದಲದೆ ಕವಿದಿರುವುದೇಕೆ ?

ಪ್ರೇತಧ್ವನಿಗಳು:—ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ ! ಯಾರಾದರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡಿ.

ಗಂಭೀರಧ್ವನಿ:—ಗದ್ದಲ ಬೇಡ, ನಾನು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರೇತಧ್ವನಿ:—ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ ? ನೀನು ಯಾರು ?

ಗಂಭೀರ:—ನಾನು ಯಾಣೆಂಬುದು ಮರೆತುಹೋಯಿತೆ ನಿನಗೆ ?

ಪ್ರೇತ:—ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವ ನೆನಪೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಂಭೀರ:—ನಿಜ, ಆದರೆ ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಮರವೆಯೇ ನಿನ್ನ
ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣ !

ಪ್ರೇತ:—(ತೇಗುತ್ತ) ಹಂಗಿಸುತ್ತೀಯಾ ?

ಗಂಭೀರ:—(ಅನಂತ ಕರುಣೆಯಿಂದ) ಹಂಗಿಸಲು ಅಲ್ಲ, ಅನುಕಂಪನೆ
ಯಿಂದ. ನೀನು ಯಾರು ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ಅಥವಾ ಅದು ಮರೆತು
ಹೋಗಿದೆಯೋ ?

ಪ್ರೇತ:—ನಾನಾರೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ನೆನಪಿದೆಯೇ ?

ಗಂಭೀರ:—ನೀನಾರು ?

ಪ್ರೇತ:—ನಾನು ಭಾರತೀಯ ಚತುರ್ವೇದಪಾರಂಗತ. ಗೀತೋಪನಿಷತ್ತು
ನೆನಗೆ ಮುಖೋದ್ಗತ.

ಗಂಭೀರ:—ಅದರೂ ನಿನಗೂ ನನ್ನ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ನೀನೂ ಹಸಿದು ಸತ್ತೆ.
(ನಗುತ್ತಾನೆ.)

ಪ್ರೇತ:—ಮತ್ತೆ ಅಣಕಿಸುತ್ತೀಯಾ ?

ಗಂಭೀರ:—ಕ್ಷಮಿಸು. ನಾನು ಅಣಕಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಬಾಳೆ ಒಂಡ: ಅಣಕ! ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲೆ ಯಾಲಲ್ಲ! ಅವುಗಳ ಉಪದೇಶ ನಿನಗೂ ನೆನಪಿಲ್ಲವೇ? ಪ್ರಾಣವು ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿದೆ. ಅನ್ನವೇ ಆದಾಯ! ಅನ್ನವನ್ನು ನಿಂದಿಸಬೇಡ. ಅನ್ನವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಡ! “ಅನ್ನಂ ಬಹುಕುರ್ವೀತ.” ಎಂಬ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಉಪದೇಶ ನಿನಗೆ ನೆನಪಾಗದ್ದೆ ನಿನ್ನ, ಮತ್ತು ನನ್ನಂಥವರ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣ.

ಪ್ರೇತ:—(ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ) ನಿಜ! ನಿಜ! ಒಣವೇದಾಂತವನ್ನು ಓದಿ ಓದಿಮದೇ ನಾನು ಸತ್ತುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು. ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈಗೇನು ಮಾಡಲಿ ಕಾಲಮೀರಿದೆ.

ಗಂಭೀರ:—ಮೂರ್ಖ ನೀನು ತತ್ವವನ್ನು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಸಕೀರ್ತಿ ತಂದ ಮಹಾ ಮೂರ್ಖ.

ಪ್ರೇತ:—(ನಗುತ್ತಾ) ನಾನು ನಂಬಿ ಸತ್ತದ್ದೆ ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ! ನೀನು ಜಾಣ ಅಲ್ಲವೆ? ಹೇಳು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು?

ಗಂಭೀರ:—ಈಗಿರಲಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು. ಆಮೇಲೆ ನಗುವಿಯಂತೆ! ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ

(3ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಶ್ಲೋಕ 15-16)

ಅನ್ನಾದ್ಭವಂತಿ ಭೂತಾನಿ |

ಪರ್ಜಸ್ಯಾದನ್ನ ಸಂಭವಃ |

ಯಜ್ಞಾದ್ಭವತಿ ಪರ್ಜಸ್ಯೋ

ಯಜ್ಞಃ ಕರ್ಮಸಮುದ್ಭವಃ

ಏವಂ ಪ್ರವರ್ತತಂ ಚಕ್ರಂ ನಾನು ವರ್ತಯತೀಹಯಃ

ಅಥಾಯುರೀಂದ್ರಿಯಾ ರಾಮೋ ಮೋಘಂ ಪಾರ್ಥ

ಸರ್ಜೀವತಿ

ಈ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

ಪ್ರೇತ:—ಸಕಲಚರಾಚರಜಗತ್ತು ಅನ್ನ ದಿಂದ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯಿಂದ ಅನ್ನ ಜನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯಜ್ಜದ ಫಲ. ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮಸಂಭೂತವಾದರೂ ಹಾಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾರೂ ವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವನು ಕೇವಲ ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದು ಅಲ್ಲವೆ ಅದರ ಅರ್ಥ.

ಗಂಭೀರ:—ನಿಜ! ಯಜ್ಞವೆಂದರೆ ತ್ಯಾಗವೇ?

ಪ್ರೇತ:—ಹೌದು.

ಗಂಭೀರ:—ತ್ಯಾಗ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂಜನಿತವಾದ್ದು ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮ. ನೀನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ತ್ಯಾಗ ಶೀಲವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದಲ್ಲವೇ? ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆಯಾ? ನೀನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗವಿತ್ತಿ? ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾರ್ಥವಿತ್ತು. ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ನಿನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ನೀನೇ ಬೆಳೆದೆಯಾ?

ಪ್ರೇತ:—ಇಲ್ಲ.

ಗಂಭೀರ:—ನಿನ್ನ ಅನ್ನ ಬೇರೋಬ್ಬರ ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂಭವವಾಯಿತು. ಅದು ವೇದಲ ತಪ್ಪು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಏನು ಬಲ್ಲೆಯಾ?

ಪ್ರೇತ:—ಇಲ್ಲ.

ಗಂಭೀರ:—ಯಾರೋ ದುಡಿದು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ದುಡಿಯದೆ ಕುಳಿತ ನೀನು ತಿಂದ ಫಲ-ದುಡಿಯುವವನಿಗೆ ಅನ್ನ ವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾರ್ಥ ಪಿಪಾಸೆ ಮತ್ತು ದುಡಿಯದೆ ಫಲಭೋಗಿಸುವ ಪಾಶವೀಚಪಲವಿತ್ತು. ಇವರಿಂದ ನೀನು ಹಲವರ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣನಾದೆ. ನಿನ್ನ ಅಂಥವನೆ ಆದರೆ ನಿನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಾವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಪ್ರೇತ:—ಯಾರವನು?

ಗಂಭೀರ:—ಲಾಭ ಬಡುಕ! ಕಾಳಸಂತೆಗಾರ! ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ನುಂಗಿದ

ಚಿಕ್ಕ ಮೀನು ನೀನು! ನಿನ್ನದು ಸಾವಲ್ಲ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ!

ಪ್ರೇತ:—ಹಾ! ಹೇಗಾಯಿತದು?

ಗಂಭೀರ:—ಅದು ಇಂದಿನ ಅಥವಾ ಒಂದು ತಲೆ ಮಾರಿನ ಕಥೆಯಲ್ಲ.

ಹಲವಾರು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಕಾಲ, ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜಾನದ, ಸ್ವಾರ್ಥದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದುರಂತ ನಾಟಕ. ಹಿಂದೆ ಬಹು ಹಿಂದೆ (ಗತಕಾಲ ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಸಂಗೀತ) ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ (ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸುವುದು—ಫಕ್ರನೆ ಸಂಗೀತ ಮೃದುವಾಗಿ ಆಹ್ಲಾದಕರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು)

ನಿರೂಪಕ:—ಬಹುದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾರತದ ರೈತ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದು ಸುಖ ಸಂತೋಷದ ಆಗರವಾಗಿದ್ದ. ಹಳ್ಳಿ, ಹರ್ಷ, ತೃಪ್ತಿಯ ನೆಲಮನೆಯಾಗಿತ್ತು ಆಗ.

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು)

ಹೆಣ್ಣು ಧ್ವನಿಗಳು:—(ಕೋಲಾಟದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ)

ಸುಗ್ಗಿಯ ಸೃಂಗಾರ ನೋಡೆಲಾ ಚಲುವ |

ಸುಗ್ಗಿಯ ಶೃಂಗಾರ ಹಾಡೆಲಾ ಚಲುವ ||

ಬೇಲಿಗೆ ಬಿಗಿದಿದೆ ಹೂವಿನ ಹಾರ |

ಮುಗಿಲಲ್ಲಿ ಹೊಳೆತಾನೆ ಹೊನ್ನಿನ ಚಂದಿರ |

ಹೊಲವೆಲ್ಲ ಭಂಗಾರ |

ನೆಲವೆಲ್ಲ ಸಂಗಾರ || (ಹಾಡು ಪ್ರೇರಿಸುವುದು)

(ಜಾಗಟೆ, ಶಂಖಗಳ ಸದ್ದು)

ತರುಣ ರೈತ:—(ಅವಾಕದ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ) ಓ! ಈ ಆಯ್ವೇರ ಕಾಟ ಬಾಳ ಆಗೋಯ್ತು. ದಾಸಯ್ಯಾ ಬಂದ್ಬಟ್ಟಿದ್ದೆ ಕಣ್ಣೆ ಎಲ್ಲ ಇವರಿಗೆ ಅಳ್ಳಳ್ಳು ಬರಿದಾಗೋಯ್ತು.

ವೃ. ರೈತ:—ಐ! ಬಂಡು ಏನ್ಮಾತಾಡಿಯಾ ಭೂತಾಯಿ ಕೋಡೋವಾಗ

ಇಲ್ಲನ್ನೆಲ್ಲ ಮಗ. ತಾಯಿ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಗ
ಮಗಜೀವನ ಮಾಡ್ಬಾರ್ರು. ಹತ್ತತ್ತು ಸೇರು ಅಳದ್ದು. ಸುತ್ತು
ಇರೋ ಜನ ನಗ್ತಾ ಇನ್ನೇನೆ ನಾವೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿರೋವುದು.

(ಸ್ವರ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಸ್ವೇಣವಾಗುವುದು)

ನಿರೂಪಕ :— ಇದು ಅಂದಿನ ಭಾವನೆ. ಬೆಳೆದದ್ದೆಲ್ಲಾ ತಮಗೆ ಇರಬೇ
ಕೆಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥವಿರದೆ ಹತ್ತು ಜನರ ಹರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಾಳ ಸ್ವರ್ಗ
ವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಆಗ ಹತ್ತು ಜನರಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ
ಕುಟುಂಬ. ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ನಾಣ್ಯ ಅಧಾರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೆ
ಬರಬರುತ್ತಾ ಕಾಲ ಬದಲಾಯಿಸಿತು.

(ಸಂಗೀತದ ಗತಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿ ತುಸು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು)

ವೃ. ರೈತ :— ಶಿವ ! ಶಿವ ! ಎಂಥ ಕಾಲ ಬಂದೋಯ್ಯ ಭಗವಂತ ! ನಾನು
ಕಣ್ಣುಚ್ಚಾಕೆ ಮೊದಲೇ ಜಮೀನಲ್ಲಾ ಪಾಲ್ಕಾಡಿಬಿಡು ಅಂತ
ಗಂಟಿಟ್ಟಿಟ್ಟುಪರೆ ಈ ಮಕ್ಕ. ತಾಯಿನ ಹಂಚ್ಚೊಂಡು ಮಗ
ಬದ್ವೊದುಂಟಾ ? ಇರೋ ನಾಕೆಕ್ರೆ ಜಮೀನು ಒಟ್ಟಿ ಇದ್ರೆ ಹತ್ತು
ಜನಾನಾದ್ರೆ ಸಾಕ್ತದೆ. ಅದ್ಲೆ ನಾಕ್ಷನ ಹಂಚ್ಚೊಂಡ್ರೆ ಯಾರೂ
ಬದ್ವೊಕಾಗೋಲ್ಲ. ನನ್ನಾತು ಕೇಳೋ ಮಗಾ ಹಟಾಬ್ಯಾಡ
ನಾನೇಳಾದು ಬದ್ವೋ ಮಾತು.

ತ. ರೈತ :— ಹಂಗಾಗಕಿಲ್ಲ. ನಾನಾಗ್ಲಿ ಬಂದದು ಹೇಳ್ವಿಟ್ಟೀವ್ವಿ. ಒಂದೆ
ಕರೇನೋ, ಕಾಲೆಕರೇನೋ, ನಂದೂ ಅನ್ನಾದು ಕಡ್ಡಿಕೋರ್ಪು
ಬೇರೆ ಮಾಡ್ಕೊಬಾದು ಬದಕಿದ್ರೆ ನಾನು ಬದತ್ತೀನಿ. ಸತ್ತೆ
ನಾನೇ ಸಾಯ್ತೀನಿ, ಒಬ್ಬ ಹಂಗ್ನಾಗಿರಾಕೆ ನನ್ನೈಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯ
ವಿಲ್ಲ.

ವೃ. ರೈತ :— ನನ್ನೇನೈತೆ, ಎಂಗ್ಲೀಕೋ ಅಂಗ್ಕಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ! ನಾನಿನೆಷ್ಟು
ದಿನ ಬದುತ್ತೀನಿ ! ಉರು ಹೋಗು ಅಂತ್ಯತೆ, ಕಾಡು ಬಾಂತ

ಕರಿತೈತೆ. ನನ್ನಾಲ ಆಗೋಯ್ತು. (ಹಿನ್ನಲೆಯ ಸಂಗೀತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ದಾರುಣವಾಗುವುದು.)

ನಿರೂಪಕ:—ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಸುಖ ಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಅಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಕಾಲ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆ ಇದ್ದದ್ದೂ ಒಂದು ಸಲ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದುವರೆಯಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆಗೂ ಒಂದೇ ನೇಗಿಲು, ಒಂದು ಜತೆ ಎತ್ತು ಸಾಕಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗ ಒಂದು ಎಕರೆಗೇ ಒಂದು ನೇಗಿಲು, ಒಂದು ಜತೆ ಎತ್ತು ಬೇಕಾಯಿತು. ವ್ಯವಸಾಯದ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಿತು, ಅದರೊಂದಿಗೆ.....

ಬಸವಮ್ಮ:—ಅಂಗಂದ್ರೆ ಎಂಗಾದಾತು, ಮಗ ಎದೆ ಉದ್ದ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದಾನೆ. ಹೋದವರ್ಷವೇ ಮದ್ದೆ ಮಾಡ್ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಳೆಬೆಳೆ ಇಲ್ಲ ಲ್ಲಾಂತ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಯ್ತು. ಇನ್ನು ಹಿಂಗೇಬಿಟ್ಟ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗ ಕೈಗೆ ಸಿಗತ್ತಾನಾ?

ರೈತ:—ನಿನೇಳಾದು ನಿಜ! ಆದ್ರೆ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲಿಂದಾ ತರಾನಾ ಈಗಂತೂ ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ದುಡ್ಡು ಮೊದಲು ರೊಕ್ಕ ಮದ್ದಿ ಮಾಡಾಡು ಅಂತಾರೆ ಜನ.

ಬಸವಮ್ಮ:—ನಿನ್ನಿಷ್ಟ. ಇಲ್ಲಾಂತ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನೂ, ಅದು ಗೊತ್ತೈತೆ ಆದ್ರೂ ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಸಾಲಾಸಾದ್ರೂ ಕೊಂಡು ಅದೊಂದು ಮುಗಿಸ್ತಿದಬೇಕು.

ರೈತ:—ನಾವು ಹಾಳಾಗಾಕೆ ಅದೊಂದೇ ಉಳಿದಿರಾದು.....

ನಿರೂಪಕ:—ಸಾಲ ತೆಗೆಯುವುದು ವಿನಾಶದ ಹಾದಿ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕುಟುಂಬದ ಐಕ್ಯತೆಯ ಅಸ್ತಿಯ ಭಾರ ಸಡಲಿದಂದೇ ಗ್ರಾಮದ ಐಕ್ಯತೆಯ ಭಾರವೂ ಕಳಚಿ ಸಾಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ

ತೊಲಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಸಾಲ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಪತನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ತಿಳಿದು ರೈತ ಅನಿರ್ವಾಯವಾಗಿ ಸಾಲ ತೆಗೆಯಲೇ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು.

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಗಂಭೀರ ಸಂಗೀತ ಆಗುವುದು)

ನಿರೂಪಕ :— ಸಾಹುಕಾರನ ಪರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ರೈತ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದ. ಮಾರನೇ ವರ್ಷ ಮಳೆ ತಪ್ಪಿತು, ಬೆಳೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲ ತೀರಲಿಲ್ಲ. ಬಡ್ಡಿ ಬೆಳೆದು ಬಲವಾಯಿತು. ಮರು ವರ್ಷ ಮಳೆಯೇನೋ ಬಂತು. ಬೆಳೆಯೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಕಂದಾಯ, ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿ ತೀರಿಸಲೇ ಅರ್ಧ ಬೆಳೆ ವೆಚ್ಚವಾಗಿ ಸಾಲ ಉಳಿಯಿತು. ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ ಊಟವಾಯಿತು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಅದೇ ಕಥೆ. ಕಡೆಗೊಂದು ದಿನ

(ತಮಟೆಯ ಸದ್ದು. ಹಳ್ಳಿಯ ಆಳು ಆ ಸದ್ದಿನೊಂದಿಗೆ ಕೂಗುತ್ತಾನೆ.)

ತಮಟೆಯವನು :— ಕೇಳ್ರಪ್ಪ, ಕೇಳಿ, ಕೆಳಮನೆ ಬೋರಯ್ಯ ಹೊಲಾನಾ ಈ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪಂಚಾಯ್ತರ ಇದ್ದು ಬಹಿರಂಗ ಹರಾಜು ಮಾಡ್ತವೆ. ಯಾರ್ಕೇನಾದ್ರೂ ಸವಾಲ್ ಮಾಡಬೈದು

ನಿರೂಪಕ :— ಸಾಲದ ಬಾಕಿಗೆ ಬೋರಯ್ಯ ಹೊಲ ಹರಾಜಾಯಿತು. ಸ್ವತಂತ್ರ ರೈತನಾದ ಬೋರಯ್ಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಹುಕಾರನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಆಳಾದ. ಅವನ ಸಂಸಾರವೇ ಸಾಹುಕಾರನ ಗುಲಾಮವಾಯಿತು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಳುಮೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷದ ಆಗುವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಬೇಸರದ ಬದುಕು-ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದ ಉಳುವೆ ಯಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾಲು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೂತ ಧಣಿಗೆ-ಉಳಿದದ್ದು-ಕಾಲು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕೂಳು ಉಳುವ ರೈತನಿಗೆ. ಹೀಗಾಗಿ

ರೈತ :—(ಉಬ್ಬಸದಿಂದ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ) ಚನ್ನ ! ಹೊಲ್ದ ಕಡೆ ಹೋಗಾಲ್ತೇನೆ?
ಆಗ್ಲೆ ಬಿಸ್ತು ನೆತ್ತಿಯ್ಯಾಗೆ ಬಂತು.

ಚನ್ನ :—ಈ ಆರಂಭ ಯಾವೋನಿಗೆ ಬೇಕು ! ದುಡ್ಡು, ದುಡ್ಡು ನಾವು
ಸಣ್ಣ ಗಾಗೋವುದು, ಯಾವೋನೋ ತಂಪಾಗಿ ಕೂತು ಮಜಾ
ಮಾಡೋವುದು. ಈ ಬದ್ಡು ನನ್ನೈಲಿ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ
ನಾನೆಲ್ಲಾದ್ರೂ ಒರಟೋಯ್ತೇನಿ.

ರೈತ :—ಎಲ್ಲೋಗ್ತೀಯಾ ! ಎಲ್ಲೋದ್ರೂ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡೋದೇ. ಮಾಡಿ
ಮನೆ ರಂಗಪ್ಪನ ಮಗನ ಹಾಗೆ ನೀನು ಏನು ಇದ್ದಾ ಕಲ್ತಿದ್ರೆ,
ಅವನಂಗೆ ನೀನೂ ಸರಕಾರಿ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ಬೋದಾಗಿತ್ತು. ಏನೂ
ಅರೀದ ಮುಕ್ತ ನೀನು, ನೀನೇನು ಮಾಡ್ತೆ ?

ಚನ್ನ :—ಯಾಕಯ್ಯ ಇಂಗಂತಿ ? ಪಟ್ಟ ದಾಗ ಬೋಡೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಖಾನೆ
ಆಗಿದಂತೆ. ದಿನಕ್ಕೆ ೧ ರೂಪಾಯಿ ಕೂಲಿ ಕೊಡ್ತಾರಂತೆ. ಇದ್ಚಿಂತ
ಅದು ಮೇಲಲ್ವಾ ?

ರೈತ :—ಓದೊರಗಂತು ಹಳ್ಳಿ ಚ್ಯಾಡಾಯ್ತು. ನಿನ್ನಂತೋರು
ಕಾರ್ಖಾನೆ ಅಂತ ಹೋಗಿಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿ ಗೈಯ್ಯೋರು ಯಾರು ?
ಹೊಲ್ದಾಗೆ ಕೆಲ್ವ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮಜ್ಜ, ಮುತ್ತಜ್ಜನ ಕಾಲದಿಂದ
ಬಂದದ್ದು

ಚನ್ನ :—ಅಪ್ಪಾ ಆಕೆದ ಆಲದ ಮರಾಂತ ಅದ್ದೇ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡ್ಲೆ
ಹೂಳೋಕೆ ಯಾರೂ ಬರೋಕಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದ್ರೂ ಗೈಳ್ಳೇಳು.
ನನ್ನಂತೂ ಸಾಕಾಗಿ ಓಗಿದೆ ಈ ಬೇಸಾಯ. ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗಾ ಗೆ
ನಾನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೋಯ್ತಿನಿ. ಮಗ್ಗ ಮನೆ ಈರ, ಆಚೆಮನೆ ಕಾಳ,
ಮುಂದ್ಲ ಮನೆ ಅಜ್ಜಿಗ ಎಲ್ಲರೂ ಬರ್ತಾರಂತೆ

(ಸಂಗೀತ ತೀರ ಬಿರುಸಾಗುವುದು)

ನಿರೂಪಕ :—ಚನ್ನ-ಅಜ್ಜಿಗ-ಈರ-ಕಾಳ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೂ

ಗಳು—೦೯೦೯ನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಭರಿಸಲಾರದೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ನಗದು ಕೂಲಿಗೆ ಆಸೆ ಪಟ್ಟು ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಒಂದು ಕಡೆ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರ ಅಸಂತ್ಯಸ್ತ ರೈತಯುವಕರು, ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ರಫ್ತಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಕಲಿತವರು.

ಬಸವಯ್ಯ :—ಈ ಹಾಳು ಹಳ್ಳಿಲಿ ಹ್ಯಾಗಪ್ಪ ಇರೋದು. ಇಲ್ಲೇನು ಅಂದಾನೇ, ಚಂದಾನೇ. ಶುದ್ಧ ಕಾಡು ಕೊಂಪೆ. ನಾನು ವಿದ್ಯಾ ಕಲಿತದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೇಂದೇ. ಇಲ್ಲೇನಿದೆ ಬರಡು ಭೂಮಿಲಿ ಬೆವರು ಸುರಿಸಿದರೆ ಬದುಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ತಂದೆ :—ಹಾಗಾದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ ?

ಬಸವಯ್ಯ :—ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಿ ಚಾಕ್ರಿ ಮಾಡ್ತೀನಿ.

ನಿರೂಪಕ :—ಸರಕಾರಿ ಚಾಕರಿ ! ಅದೊಂದು ಬಲಿ, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹಾಳಾಗುವ ಗ್ರಾಮದ ಅನಾಕರ್ಷಕ ಜೀವನ ಕಲಿತವರನ್ನು ಪಟ್ಟಣದತ್ತ ಕಳುಹಿಸಿತು. ಕಲಿಯದವರು ಕೂಲಿಗೆಂದು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಕಲಿತವರು ಸರಕಾರಿ ಚಾಕರಿಗೆಂದು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವ ಬೆಳೆಯದಂತೆ ದವಸವೂ

ಒಬ್ಬ :—ಏನಯ್ಯ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಗಾಡಿ ಕಟ್ಟಾ ಇದ್ದೀಯಾ ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ :—ಸಾಹುಕಾರ್ರ ದವಸ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಬರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನಂದು ನಾಲ್ಕು ಚೀಲ ಕಾಳಿದೆ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಧಾರಣೆ ಸಿಗುತ್ತೆ. ಹೋಗ್ತಿನಪ್ಪ. ಬಿಸಿಲೇರುತ್ತದೆ. (ಗಾಡಿ ಹೋಗುವ ಸದ್ದು.)

ನಿರೂಪಕ :—ಜನ, ಧನ, ಬೆಳೆ ಎಲ್ಲವೂ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಣದತ್ತ ಕೋಡಿ ಬಿದ್ದ ಕೆರೆಯಂತೆ ಹರಿಯಿತು. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿ ನಿರ್ಜನ ಅರಣ್ಯವಾಯಿತು. ರೈತರಿಲ್ಲದೆ ಹೊಲಗಳು ಬೀಳು ಬಿದ್ದವು. ಮನೆಗಳು ದೀಪವಾರಿ ಕತ್ತಲ ಗೂಡಾದುವು

(ನಿರ್ಗತಿಕ ಹಳ್ಳಿ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರಿಸುವಂತೆ.ಸಾಯಿಗಳ ಬೊಗಳು
ವಿಕೆ ಅಂತೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ.)

ನಿರೂಪಕ :—ಅದರೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ

(ಜನಭರಿತ ಪಟ್ಟಣದ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಗದ್ದ
ಲವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಂತೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಸಂಗೀತ)

ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಲು ತೆರವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಜನಸಂದಣಿ ಇಲ್ಲಿ
ವಿಶಾಲವಾದ ರಾಜವೀಧಿಗಳು, ಹೊಳೆವ ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟು
ಗಳು. ರಸ್ತೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಕಾರು, ಮೋ
ಟಾರು, ರೈಲು, ಜಟಕಾ, ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ವಾಹನಗಳು
ಹಳ್ಳಿ ಹಾಳಾಗಿ ಪಟ್ಟಣ ಬೆಳೆಯಿತು, ದೈತ್ಯನಂತೆ ಬೆಳೆಯಿತು.
ವೈಶ್ಯಯಂತೆ ಗ್ರಾಮದಿಂದ—ಜನರನ್ನು ಹಲವಾರು ಬಲೆ ಹಾಕಿ
ಸೆಳೆಯಿತು ಪಟ್ಟಣ. ಪಟ್ಟಣದ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಬಂದರು
ಜನ. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಿತು ಜನಸಂದಣಿ. ಮೂರು ಜನ
ನಿಲ್ಲುವಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಜನ ಮಲಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ
ತಮ್ಮ ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವ ಅರಿವು ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಾದ್ಯಸಂಗೀತ ಬಿರುಸಾಗುವುದು.)

ಗುಮಾಸ್ತ :—ಸಾಕಷ್ಟು! ಸಾಕು ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಜೀವನ. ಎಷ್ಟು ಸಂಬಳ
ತಂದರೂ ಎರಡು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೇ ನೇರವಾಗೋಲ್ಲ. ದಿನ
ಕ್ಕೆಂಟು ಗಂಟೆ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಗಿಗೆ ಕವಡೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದುಡಿ
ದರೂ ಮೈಮುಚ್ಚೋಕೆ ಒಂದು ಕೋಟು ಹೊಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
ದುಡಿದದ್ದೆಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ—ಡಾಕ್ಟರ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ. ಈ ಸರಕಾರಿ ಚಾಕರಿ
ಬೇಡ

ಕೂಲಿ :—ನಮ್ಮಂಥ ಕೂಲಿದೋರ ಪಾಡು ಬೇಡ ಬದುಕಿರೋಕಿಂತ
ಸಾಯೋದೇ ಮೇಲು.

ನಿರೂಪಕ :—ಜನಸಂದಣಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರುಪ್ರೋಗವೂ ಬೆಳೆ

ಯಿತು. ಜನದಟ್ಟಣೆ, ಏರುವ ಜೀವನದ ವೆಚ್ಚ—ನಿರುದ್ಯೋಗ
—ಅನಾರೋಗ್ಯ—ಮಾರಿದ ಶೋಷಣೆ ನಗರದಲ್ಲಿ! ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ....

ಒಬ್ಬ ರೈತ :—ಏನು ಬಸಣ್ಣ ಇಂಗಾಗೋಯ್ತು. ಹೋದ ವರ್ಷ ೩೦
ಚೀಲ ಕಾಳು ಬಂತು. ಅಂಗಂದ್ರೆ ಈ ವರ್ಷ ೧೫ ಚೀಲಾನೂ
ಅಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಇಂಗಾದ್ರೇನಾ ಮಾಡೋದು ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ :—ನಂಗೋ ಅಂಗೇ ಆಯ್ತು ಕಣ್ಣಣ್ಣ. ಮಾಡೋಕೆ ರೈತರು
ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆ ೧೦ ಎಕ್ರೆ ಜಮೀನು ಬೀಳ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟೆ. ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಾ
ಕಾಗ್ತದೆ ಹೇಳು. ನಾನು ಒಬ್ಬ ಎಷ್ಟು ಅಂತ ನೋಡ್ಕಳ್ಳಿ.
ಇಬ್ರು ಮಕ್ಕಳು ಚಾಕ್ರಿಗೆ ಸೇರೋಂಡು ಬಿಟ್ಟು. ಮುದ್ದ ನಾನೆಷ್ಟು
ಗೇಯ್ತು ಏಳು.

ಒಬ್ಬ :—ನನ್ನಾಡು ಅಂಗೇ ಆಗ್ಲಿತೆ. ಅಲ್ಲಾ ಬಸಣ್ಣ—ಜನ ಹಳ್ಳಿ
ಯಿಂದ ಓಯ್ತು ಅಂತಾ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮಳೇತನಾ ಕಡ್ಡೆ ಆಗೋದಾ ?
ಇದೇನಾಚರ್ಯಂತೀನಿ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ :—ಜನ ಓದ್ರಾ ಅಂತ ಅಲ್ಲಣ್ಣ. ಪಟ್ಟದಾಗಿ ಸೌದೆಗೆ ಬೆಲೆ
ಸಿಗ್ತದೆ ಅಂತ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಗಿಡಾನೂ ಬಿದ್ದೆ ಕಾಡ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸವರಿ
ಬಿಟ್ಟಿ ನೆಲದಿಗೆ ಹಸುರಿದ್ದೆ ಮಳೆ ಹೋಯ್ತದಾ ಇಲ್ಲೋ
ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯೋಕೆ ಜನಾ ಇಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಕಾಡು ಬೆಳೆಸೋರು
ಯಾರು ? ಯಾಕೋ ಬರತ್ತಾ ಬರತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆ ಮರಳ್ಳಾ
ಡಾಗ್ತಾ ಇದೆ

ಒಬ್ಬ :—ಹೌದೊದು. ಅಂಗೇ ಆಗದೆ ಈಗ

ನಿರೂಪಕ :—ಕ ಲ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯಿತು ! ಅದು ಜನರ ದೂರು. ಕಾಲ
ವನ್ನು ಬೈಯುತ್ತ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಕೃಶರಾದರು....
ಅತ್ತ ಪಟ್ಟಣದ ಜನ ಜೀವಂತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಮೇಲೆ ಮೈ
ಕುರಿತು ಮಲಗಿದವರಂತೆ, ಗಾಣಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕೋಣಗಳಂತೆ ಬದು

ಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೈಮರೆವು ತಮ್ಮ ದುಃಖದ ಹೊಣೆ
ಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಇತರರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುವ ಚಪಲ....

೧ ಕೂಲಿ:—ಇದೇನು ಗ್ರಹಚಾರ....ಅನ್ನದ ಬೆಲೆ ಒಂದಕ್ಕೇ ನಾಲ್ಕು
ಯಿತು.

೨ ಕೂಲಿ:—ಇದು ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ಪಿತೂರಿ. ನಾವು ಕೂಲಿ ಹೆಚ್ಚಿ
ಸಲು ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಧಾನ್ಯದ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಸೇಡು
ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ....ಇದು ನಮ್ಮನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಒಳಸಂಚು....

(Cut)

ಭಾಷಣಕಾರ:—ಇದು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಸದಾ ದಾಸ್ಯವಲ್ಲದ ಬಯಸಿದ
ಪರದೇಶಿಯರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ....ನಮ್ಮ ಸ್ವತಂತ್ರವನ್ನು ಕಸಿದಿದ್ದಲ್ಲದೆ
ನಮ್ಮ ಬಾಯ ತುತ್ತನ್ನು ಕಸಿಯುವ ದರೋಡೆ. (Cut)

ನಾಗರಿಕ:—ಪಟ್ಟಣಿಗನು ಹಸಿದು ಸಾಯಬೇಕೆಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತರ
ಹಗಲು ದರೋಡೆ! (Cut)

ಮತ್ತೊಬ್ಬ:—ಅನ್ಯಾಯ! ಅತ್ಯಾಚಾರ! ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದರೂ ಅನ್ನ
ವಿಲ್ಲ, ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿ! ಕ್ರಾಂತಿ

ನಿರೂಪಕ:—ಅದು ಸರಿ! ಕ್ರಾಂತಿ....ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿ! ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ
ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕೂಗಾಟ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ....

೧ನೇ ರೈತ:—ಅಣ್ಣ! ಮಳೆ ಕೈಕೊಟ್ಟಿತು. ಹಾಕಿದ ಸಸಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ
ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿ ಬೀಜದ ಕಾಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು.

೨ನೇ ರೈತ:—ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಇಂಗಾಗದೆ ಅಂತ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾ
ಹೋದ ವರ್ಷ ಇದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಚೀಲ ಕಾಳನ್ನಾ ಪೇಟೀಲಿ ಮಾರ್ಚಿಟ್ಟೆ.

೧ನೇ ರೈತ:—ಪಟ್ಟದೋರು ಹಾಳಾಗ ದುಡ್ಡು ತೋರಿಸಿ ನಮ್ಮ
ಬಾಯಾಗೆ ಮಣ್ಣಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಾ ಹಾಳಾದೋರು.

(ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ರೋಧನ ಧ್ವನಿ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದು)

೧ನೇ ರೈತ:—ಎನಾಯ್ತವೋ ಇದು.....

೨ನೇ ರೈತ:—ಮಾದಣ್ಣನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲೆ ಸತ್ತೋದ್ಲು....

೧ನೇ ರೈತ:—ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ದನಾಸೆ ಯಾರೋ ಕೊಂದು ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲೋ ಶಿವನೇ....

೨ನೇ ರೈತ:—ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ನನ್ನಗೀಗೆ ಹಾಲಿಲ್ಲೆ ಜೀವ ಬಿಡ್ತಾ ಇದೆಲ್ಲಾ ಭಗವಂತಾ....

೩ನೇ ರೈತ—ಅವ್ವಾ! ಕವಳತಾಯಿ ಮೂರ್ಛಿಸ್ತಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಾದಪ್ಪಾ! ಒಂದಷ್ಟು ಗಂಜಿ ಹುಯ್ತು!

೪ನೇ ರೈತ:—ನಮ್ಮ ಕಾಳೆಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟದಾಗಿದೆ ನಡೀರಿ.....ಅಲ್ಲಾದು ಹೋಗೋಣ... ಇಲ್ಲಾಕೆ ಉಪಾಸಾ ಸಾಯೋದು....

ಗುಂಪು:—ನಡೀರಿ....ನಡೀರಿ....ನಡೀರಿ

ನಿರೂಪಕ:—ಕಾಳು ಬೆಳೆದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುವ ರೈತ ತಾನೇ ಅನ್ನ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ—ಕಾಳು ಬೆಳೆಯದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ. ಎತ್ತ, ಕರ, ಹೊಲ, ಬಂಗಾರ, ಕಡೆಗೆ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಿದ ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಣದ ವೇಲೆ ಕ್ಷಾಮವೇನೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡಿತು. ಮೊದಲೇ ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ತಳಮುಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಟ್ಟಣ ಈ ಧಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಂಗಾಲಾಯಿತು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಇದ್ದವರು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರಿ ಬರಿಗೈಯಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಬೀದಿ ಜಗಳಗಳಾದುವು. ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಕಸಿದು ತಿಂದರು ಜನ—ಅನ್ನವಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದ ಕಡೆ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು—ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಸಿವಿನ ಕ್ರಾಂತಿ.

ಉದ್ರಿಕ್ತ ಗುಂಪು:—ನಡೆಯಿರಿ? ಧಾಳಿ ಮಾಡೋಣ.

ಗುಂಪು:—ಅನ್ನ ಇಲ್ಲವೆ ಕ್ರಾಂತಿ....ಅನ್ನ ಇಲ್ಲವೆ ಕ್ರಾಂತಿ! ಅನ್ನ ಇಲ್ಲವೇ ಕ್ರಾಂತಿ! (ಗುಂಪಿನ ಧ್ವನಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗುವುದು)

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವೀರ ಟೀಪು

(ನಾಟಕದ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ನಂತರ.....)

[ಉತ್ಸವ ಸೂಚಕವಾದ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ. ಅಗಸ್ಟ್ ೧೫ರ ಜಯಘೋಷ—
‘ಅಜಾದ್ ಭಾರತ ಜಿಂದಾಬಾದ್’....‘ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ್ ಹಮಾರಾ ಹೈ’....ಇತ್ಯಾದಿ]
ನಿರೂಪಕ—ಇಂದು ನಮ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹಬ್ಬ! ಭಾರತದ ಧೀರ
ಅಹಂಸೆಯ ಅಜೇಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿದೇಶೀ ದಾಸ್ಯ ಪಿಶಾಚಿ
ಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಮುಕ್ತವಾದ ಅಮರದಿನ. ಅನಂತ ಅನಂದವಿಂದು
ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಯೂರ ಲಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಜನರ
ಬಲಿದಾನ, ತ್ಯಾಗದ ವಜ್ರ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು,
ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಜ್ಯೋತಿ ಮಂದಿರ. ಬಿಡುಗಡೆಯ ನೆನಪಾ
ದಾಗ-ಶತ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಅಹರ್ನಿಶಿ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹೋರಾಟ
ನಡೆಸಿದ ಹುತಾತ್ಮರ ಪವಿತ್ರ ನೆನಪು ನಮ್ಮೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಬರು
ತ್ತಿದೆ ನಿಜ—ಉಳಿದವರು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಿದ್ದು ತಾವು
ಎಚ್ಚತ್ತು ನಾಡಿನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ
ಕಿರಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ತೈಲವನ್ನು ಎರೆದು ಆ ಜ್ಯೋತಿ ಎಂದೂ
ಆರದಂತೆ ಕಾದವರ ನೆನಪು ನಮ್ಮೆಡೆಯನ್ನಿಂದು ಕೃತಜ್ಞತಾ
ಭಾರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಜನ ಹುತಾತ್ಮರು! ಎಂಥ
ಬಲಿದಾನ.....

೧ನೇ ಧ್ವನಿ—ಗಲ್ಲಿಗೆರಿದವರು ಹಲವರು !

೨ನೇ ” —ಗುಂಡಿಗೆ ಎದೆಗೊಟ್ಟವರು ಹಲವರು !

೩ನೇ ” —ಸರ್ವ ಸ್ವವನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನೆನಪಿಗೆ ಬಲಿಕೊಟ್ಟವರು !

೪ನೇ ” —ಮನೆಮಾರನ್ನೇ ತೊರೆದು ದೇಶಾಂತರ ವಾಸಮಾಡಿದವರು!

ಅನೇ ಧ್ವನಿ—ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಏಕೈಕ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟವರು !

ನಿರೂಪಕ—ನಿಜ, ಇಂದಲ್ಲ ಸಾಳೆ ದೇಶವನ್ನು ಕರದೇಶಿಯರ ಬಂಧನದಿಂದ, ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಬಯಸಿ ಆ ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯಲು, ಕವಿದು ಬಂದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದವನು ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ್.....

ಇಂದಿಗೆ ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ೧೭೯೨ನೆ ಇಸವಿಯ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳ ೬ನೆ ತಾರೀಖು ತಕ್ಕಡಿ ಹಿಡಿದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶನಿ ತಂತ್ರದಿಂದ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೇ ಕಬಳಿಸಿದ ಪಡೆ ಮರು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಮಿಗವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ನರಿ ಹದ್ದುಗಳಂತೆ ನಿಜಾಮ ಮತ್ತು ಮರಾಟರ ಸೇನೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದುವು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಇದ್ದಾಗ ಬತ್ತೇರಿ ಮಸೋಸ್ ನ ಸೇನೆಯ ಪಾಲಾಯಿತು.

(ಯುದ್ಧ ಸೂಚಕ ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ)

ಸೇನೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಹತ್ತು ಜನರ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು.... ಮೈಸೂರು ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಟೀಪು ಎಲ್ಲರದೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಸವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದ.

(ಸಮರಘೋಷ ಒಂದೇ ಸವನೆ)

ಟೀಪು—ಮೈಸೂರಿನ ವೀರಸೈನಿಕರೇ, ಹಿಂಜರಿಯಬೇಡಿ. ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಎರಗಿ—ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿದವರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ. ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸೋಲಿಲ್ಲ.

[ಗೋಲಂದಾಜ್ ತೋಪು ಹಾರಿತು.... ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಚೀರುವ ಧ್ವನಿ. "ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ್ ಜಿಂದಾಬಾದ್"]

ಸೈನಿಕ—ಸಾಯಿ ! ಸೈತಾನ್.... ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ನಿನ್ನ ಗೋರಿ !
(ಬಂದೂಕದ ಶಬ್ದ)

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸೈನಿಕ—OhGod(ಸಾಯುವನು)

ನಿರೂಪಕ—ಎಷ್ಟು ಖಡಕಿನಿಂದ ಹೋರಾಡಿದರೂ ಸುತ್ತುವರಿದ ಸೇನೆಯ
ಇದಿರು ನೈಸೂರು ಬಲ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ದಿನಕ್ಕೊಂದು
ದುವಾರ್ತೆ ಸುಲ್ತಾನನ ಎದೆಯನ್ನು ಇರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ದೂತ—ಜಹಪನಾ ಪ್ರೆಂಚರು ಮೋಸಮಾಡಿದರು !

ಟೀವು—ಏನಾಯಿತು ?

ದೂತ—ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಬೆಲ್ವೆ, ಲೋಘೋ ಮತ್ತು ಜೋಸೆಫ್ ಪೆತ್ರೋ
ಮೊದಲಾದವರು ಬ್ರಿಟಿಷರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು.

ಟೀವು—ಯಾ ! ಖುದಾ !

(ವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತ)

ನಿರೂಪಕ.... ಪ್ರೆಂಚರೊಂದಿಗೆ ಕೊಡಗಿನವರೂ ಮೋಸಮಾಡಿದರು.....

ಟೀವು—ಒಳಸಂಚು ! ಪಿತೂರಿ ! ನನ್ನವರೇ ನನ್ನೆದೆಯನ್ನು ರಿಯತಿ
ದ್ದಾರೆ. ಖುದಾ ! ಇದು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇ ? ದ್ರೋಹಿಗಳ
ವಿದ್ರೋಹದಿಂದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಧವೆ
ಯಾಗಬೇಕೇ ? ಪರವರ್ದಿಗಾರ್ ! ನನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಬಲ
ಕೊಡು—ಈ ವಿದೇಶಿ ಲೂಟಿಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಈ ದೇಶದ್ರೋಹಿ
ಗಳನ್ನು ಹೊಸಗುವ ಶಕ್ತಿ ಕೊಡು.....

(ಕಲಕಲಧ್ವನಿ)

ಧ್ವನಿ ೧—ಜಹಪನಾ—ಇಂಗ್ಲೀಜಿ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಪಹರ್ ಗಂಜನ್ನು
ಲೂಟಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.....

ಧ್ವನಿ ೨—ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೇನೆಯ ಹೇಸರಗತ್ತೆ
ಮೇಯುತ್ತಿದೆ ಖಾವಂದ್.....

ಧ್ವನಿ ೩ — ಜಹಪನಾ.... ನಿಮ್ಮ ಲಾಲ್ ಬಾಗಿನ ಅರಮನೆ ಅವರ ವೇಶ್ಯಾ
ಮಂದಿರವಾಗಿದೆ.....

ನಿಗೂಹಕ — ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಸುಲತಾನನ ಹೃದಯ ಇಂಥ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು
ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಕೇಳಿದಾಗಲೂ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯಂತೆ ಉಗ್ರ
ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.....

ಟೀಪು — ಬಿಷ್ಟೋಪಂತರೇ ನನಗಿಂದು ಉಳಿದಿರುವುದು ಒಂದೇ ದಾರಿ.
ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಹೋರಾಡಿ ಕೆಳಗುರುಳು
ವುದು. ಜೀವಂತನಾಗಿದ್ದು ನಾನು ಈ ಅಸಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸ
ಲಾರಿ ಸಾವು ಮೇಲು.....

ಬಿಷ್ಟೋ — ಖಾವಂದರು ಅಷ್ಟು ಹತಾಶರಾಗಬಾರದು. ನಿಮ್ಮ ಜೀವದ
ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕನಸಿನ ಸಾಧನೆಯ ಫಲಾಫಲಗಳು ಅವ
ಲಂಭಿಸಿದೆ. ಇಂಥ ಸಾಹಸ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವಾ
ದರೂ ಅದರ್ಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕರ.

ಟೀಪು — ನನ್ನ ಕನಸು — ಭಾರತದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿದೇಶೀ ಸೈತಾನರ
ಪಡೆಯಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸುವ ಕನಸು ಕೈಗೊಡ ಬಹುದೇ
ಬಿಷ್ಟೋಪಂತ!..... ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಅದು? ನನಗೊಬ್ಬ
ನಿಗೆ.... ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೆ.... ..! ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರ ಪಾದ
ಸೇವೆಯೇ ರುಚಿಕರವಾಗಿದೆ.

ಬಿಷ್ಟೋ — ಹಾಗೆಂದು ನಿರಾಶರಾಗಬಾರದು ಜಹಪನಾ! ನಿರಾಶೆಯೆಲ್ಲೂ
ಆಶೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವುದೇ ವೀರೋಚಿತವಾದದ್ದು.

ಟೀಪು — ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಆ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ ಬಿಷ್ಟೋಪಂತ!
ಫ್ರೆಂಚರೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಮೂಲೋಚ್ಛಾಟನೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಎರಡುಬಾರಿ ಪ್ಯಾರಿಸಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ನಿಯೋಗ ಬರಿ
ಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿತು. ನಿಜಾಮನಿಗೂ ದೇಶಕ್ಕಿಂತ ತನ್ನ
ಸ್ವಾರ್ಥ ಹಿಂದಾಗಿ ಸಂಧಿಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದ. ನಮ್ಮನ್ನು ಮುರಿದ

ತಮ್ಮ ಬೊಕ್ಕಸ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವರ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಿದೆ ಇಂದು ಮಿತ್ರರಂತೆ ನಟಿಸುವ ಇಂಗ್ಲೀಷರು ನಾಳೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾರಿ ಗಳಾಗುವುದು ಅವರಾಗಿಗೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಶ್ರೀರಂಗಸಟ್ಟಣದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ. ಅಖಂಡ ದೇಶದ ದೃಷ್ಟಿ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಕನಸಿಗೇನು ಬಲ ?

ಬಿಷ್ಪೋ—ಆತ್ಮ ಬಲ.

ಟೀಪು—ಹೊರಗೆ ಮಿತ್ರರಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಸಂಚಿನ ಬೀಡು. ಈ ಉದ್ದೇಶ, ಅಸನಂಬಿಕೆ ತೊಲಗದೆ ಈ ದೇಶ ಬದುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಬಿಷ್ಪೋಪಂತ್ !

ಬಿಷ್ಪೋ—ಸುಲ್ತಾನರು ಹೈಲಕ ಅಸಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲಬಾರದು ಖಾವಂದರ ಆಪ್ತರೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಿರ್ ಸಾಜಕ್ ರಂಥವರಿಂದ ಈ ಕಲಂಕ ತಗಲಿದೆ. ಸುಲ್ತಾನರಿದನ್ನು ಅರಿತವರಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಬಾರದು. ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ ಸತ್ಯತಿಳಿಯುವುದು ಜಹ ಪನಾ ! ಮಾನವನಶ್ವರ ! ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಅವರ. ನಂಬಿಕೆ ಕೆಡ ಬೇಡಿ.

ಟೀಪು—ಈಗೇನುದಾರಿ ಬಿಷ್ಪೋಪಂತ್.....ನನಗೆ ಸೋಲಿನ ಅಪ ಮಾನವನ್ನು ರಕ್ತ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಕೊಳೆಯುವುದು ವಿನಾ.....

ಬಿಷ್ಪೋ—ಹಾಗಲ್ಲ ಜಹಪನಾ ! ನೀವು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಸೂಚಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ

ಟೀಪು—ನಾನು ?

ಬಿಷ್ಪೋ—ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಏನಾದರೊಂದು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತು ಕಾಯಬೇಕು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಗಂಡಾಂತರ ತೊಲಗದೆ ದ್ದರೆ

ಟೀಪು—ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಸೂಚನೆ ? ಇದೊಂದೇ ಬಾರಿ ಉಳಿದಿರು

ವುದು! ಉಹೂ ಇದಾಗದು. ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

ಬಿಷ್ಪೋ—ಆ ಮಾತು ನಡೆಯದು ಜಹಾಪನಾ! ನಮಗಿಂದು ವೇಳೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಕನಸು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಸುಲ್ತಾನರು ಸಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಟೀಪು—ನನ್ನ ಕನಸಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಕೊಡಬೇಕು ಬಿಷ್ಪೋಪಂತ ?

(ಸಂಗೀತ ಬಿರುಸಾಗಿ ಸಾಗುವುದು)

ನಿರೂಪಕ—ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಮಾನದ ದಾವಾಗ್ನಿ ದಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ವಿವೇಚನೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಡಂಬಟ್ಟು, ಸುಲ್ತಾನ್ ಸಂಧಿಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ. ಸುಲ್ತಾನರ ವಕೀಲರಾದ ಗುಲಾಂ ಆಲೀಖಾನ್, ಆಲೀ ರಜಾಖಾನ್ ಸಂಧಾನದ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು

ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್—ಮಿ ಕನ್ವೇ, ನನ್ನ ಮಾತು ನೆನಪಿರಲಿ. ಈ ಸಂಧಿಯ ಮೂಲೋದ್ದೇಶ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲ, ಸ್ನೇಹವಲ್ಲ ಅದಷ್ಟು ಸುಲ್ತಾನನ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಬಲ ಮುರಿದು, ಆತನಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಟೀಪು ಒಬ್ಬನೇ ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರು. ಉಳಿದವರ ಶತ್ರುತ್ವಕ್ಕಾಗಲೀ, ಮಿತ್ರತ್ವಕ್ಕಾಗಲೀ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ.

ಕನ್ವೇ—ಅದೇನೋ ಸರಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್, ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಅಪಮಾನ ಕರವಾದ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಹರಿಪಂತರೂ, ನಿಜಾಮಾಲಿಯೂ ಒಪ್ಪಿದರೆ? ನಮಗೆ ರಕ್ತ ಕುದಿಸುವಂಥ ಷರತ್ತುಗಳಿವು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವರು ಒಂದೇ ದೇಶದವರು.

ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್—(ನಗುತ್ತ) ಒಂದೇ ದೇಶದವರು! ದೇಶವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿ ಇವರಿಗಿಲ್ಲದೆ ಕನ್ವೇ? ಆ ದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಟೀಪುವನ್ನು ಮುರಿಯಲು ಇವರು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೇ? ಟೀಪುವಿನ ಸ್ನೇಹದ ಬೀಡಿ

ಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆ ಯೇ ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಮೂಲಬಂಡವಾಳ. ನಮ್ಮ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಟೀಪು ಒಪ್ಪನೇ ಮುಳ್ಳು.

ಕನ್ವೆ—ನಿಜ, ಭಯಂಕರ ಶತ್ರು. ಸೋಲಿನ ಮೇಲೆ ಸೋಲಾದರೂ ಸಹುರೋತ್ತಾಹ ಕುಗ್ಗದ ಶೌರ್ಯ ಅವನದು.

ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್—ಅದಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇವರಿಗಷ್ಟು ಗಾಬರಿ. ಟೀಪುವಿನ ಕಥೆ ಮುಗಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಸರದಿ ತಮ್ಮದೆಂದು ಗೊತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ನಿಜಾಮನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೇಗೂ ಇವರ ಅಂತಃ ಕಲಹ ನಮಗೆ ಬಂಗಾರದ ಸುಗ್ಗಿ. ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದೇ ನಮಗೆ ಲಾಭ. (ನಸುತ್ತಾನೆ)

ಕನ್ವೆ—Yes! Yes! (ನಗುತ್ತಾನೆ—ನಗುವಿನ ಮೇಲೆ)

ನಿರೂಪಕ—ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಸಂಧಾನದ ಮಾತುಕತೆಗಳು ನಡೆದ ನಂತರ ಸುಲ್ತಾನರ ವಕೀಲರು ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದರು.

ಟೀಪು—ಅದೇನು ಅವರ ಪರತ್ವಗಳು?

ಗುಲಾಂ ಅಲಿ—ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಜಹಾಪನಾ!

ಟೀಪು—ಇರಲಿ ಹೇಳು.

ಗುಲಾಂ ಅಲಿ—ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನವಾಬರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು.

ಟೀಪು—(ಕರ್ಕಶವಾಗಿ) ಹೂ

ಗುಲಾಂ—ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅವರ ಯುದ್ಧದ ವೆಚ್ಚವೆಂದು ೬ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಟೀಪು—ನಾವು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದೆವೇ? ಹೇಡಿ ಗಳು ಹೂ ಮುಂದೆ.

ಗುಲಾಂ—ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಪರತ್ವಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೇರವೇರುವ

ವರೆಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ತೇವಣಿಯಾಗಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು

....

ಟೀಪು—ಸುಲ್ತಾನರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?

ಗುಲಾಂ—ತೇವಣಿ ಬಂದಿಗಳಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು

ಟೀಪು—(ತಟಕ್ಕನೆ ಕೆರಳಿ) ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು—ಹುಲಿಯ ಮರಿ, ತೇವಣಿ ಯ ಬಂದಿ ! ಇದು ಸಂಧಾನವಲ್ಲ ಗುಲಾಂ ಅಲಿ, ಅಪಮಾನ, ಹೈದರನ ವಂಶವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುವ ಶನಿವಂಚು. ಥೂ ತೊಲಗಾಚೆ ನನ್ನೆದುರಿನಿಂದ (ಅವಸರವಾಗಿ ನಡೆವ ಸದ್ದು) ಖುಡಾ, ಇದೇನು ವಿಷಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿದೆಯಾ ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೂ ಹಗೆಯೇ ? ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲಿ ? ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲೇ ? ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಾವಿಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲೇ ? ಪರವರ್ದಿಗಾರ ! ಯಾರು ದಾರಿ ತೋರುವರು ನನಗೆ, ಈ ಕತ್ತಲ ಗವಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಯಾರು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ! ಯಾರಿ ಗಾಗಿ ಈ ಹೋರಾಟ ? ದಾದಾ ನೀನು ಸಾಯುವಾಗ ನುಡಿದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು ನನಗೆ, ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕುತ್ತನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಬಲ ಕೊಡು. ದಾರಿ ತೋರು ದಾದಾ ! ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ನೀನು ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸಬೇಡ. (ತಟಕ್ಕನೆ) ಹೂ, ನಿಜ. ಅವರೇ ನಿಶ್ಚ ಯ ಮಾಡಲಿ. ನನ್ನ ಕರುಳ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಡಿದೊಪ್ಪಿಸುವ ಈ ಸಮಾಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ನಾನು ಅಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲ. (ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವನು ಪಾದದ ಶಬ್ದ) ಖಾದರ್, ಈ ಸಂಜೆ ಜುಮ್ಮಾ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರದಾರರೂ, ಭಕ್ಷಿಗಳೂ, ಸಮಾಲೋಚನೆಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ದರ್ಬಾರ್ ಬಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳು.

(ಸಂಗೀತ)

ನಿರೂಪಕ—ಸುಲ್ತಾನರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ, ಜುಮ್ಮಾ ಮಸೀದಿ
ಯಲ್ಲಿ—ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖರ ಸಭೆ ಸೇರಿತು. ಸುಲ್ತಾನರ ಪರವಾಗಿ
ಅಲಿರಜಾಖಾನ್ ಶಾಂತಿ ಸಂಧಾನದ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಭಿಕರಿಗೆ
ತಿಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸುಲ್ತಾನರೇ ಹೇಳಿದರು.

ಟೀಪು—ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪರದಾರರೇ, ಬಕ್ಷಿಗಳೇ ವಕೀಲರು ಹೇಳಿದ
ದನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲ ಕೇಳಿರುವಿರಿ. ಇಂದಿನ ವಿಷಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿಮಗೆ
ಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ, ಶಾಂತಿಯ ಷರತ್ತುಗಳೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ನಿಷಕ್ಷ
ಪಾತವಾಗಿ ಹೇಳಿ—ಶಾಂತಿಯೋ-ಸಮರವೋ ?

ಸಭಿಕ—ಸಮರ.

” —ಇಂಥ ಶಾಂತಿಗಿಂತಲೂ ಸಾವು ಮೇಲು.

” —ಸುಲ್ತಾನರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು
ಬೇಕಾದರೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿ !

” —ಈ ನಿರಕ್ಷ ವಿರುವವರೆಗೂ ಯುದ್ಧ.

(ಹೊರಗೆ ಕಲಕಲರವ. ‘ಸುಲ್ತಾನರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಡಿ,’

‘ಗೆಲವು ಇಲ್ಲವೇ ಸಾವು,’ ‘ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ್ ಜಿಂದಾಬಾದ್’—

(ಕಲಕಲರವ ನಿಲ್ಲುವುದು)

ಟೀಪು—ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಆದರೆ ಸುಲ್ತಾನರ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶತ್ರುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ
ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಸುಲ್ತಾನನ ಮಕ್ಕಳೂ ಈ ರಾಜ್ಯದ
ಪ್ರಜೆಗಳು. ನಿಮ್ಮಷ್ಟೇ ಅವರಿಗೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕಾದ ಜವಾ
ಬ್ದಾರಿಯಿದೆ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬಾರದೆಂದರೆ ಸಮರದ
ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ—ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಲಿದಾನ ನೀಡ
ಬೇಕು. ಈಗ ಹೇಳಿ—ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ? ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ
ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ?

ಸಭಿಕ—ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ—ಆದರೆ ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೇ ಜಹಾಪನಾ.

ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣ ಮಾಡಲು ಸಾವು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ.

ಟೀಪು—(ಭಾವ ಬಿಗಿದ ಕಂಠದಲ್ಲಿ) ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು! ನಿಜ—ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ನನಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿತು. ಬಕ್ಷಿಗಳೇ ಸಭೆ ಬರಕಾಸ್ತಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಸಿ.

(ಸಂಗೀತ)

ನಿರೂಪಕ—ಆಡಿನ ರಾತ್ರಿ ಟೀಪು ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದವನಂತೆ ಕಾಲ ಕಳೆದ. ರಾಣೀವಾಸಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶತ್ರುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸುವುದೆಂಬ ಕೊರಗು ಆ ಅಭಿಮಾನಿಯ ಹೃದಯಕ್ಕೆ

ಟೀಪು—ನಿರ್ಭಾರವಾದಂತಾಯಿತು. ಹುಲಿ ತನ್ನ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಕೈಯಾರ ಬೇಟೆಗಾರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಟೀಪು—ನಿನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಬರೆದಿದೆಯೋ? ಎಂಥೆಂಥ ಅಪಮಾನದ ಕಲಂಕವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಉಸಿರೆಳೆಯಬೇಕೆಂದಿದೆಯೋ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ. ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ, ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು? ಯಾವ ಮುಖವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೇಳಲಿ? ಅಬ್ಬ! ಎಂಥ ದುರ್ಭರ ಅಣಕವಾಯಿತು ನನ್ನ ಬಾಳು! ಯಾವನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಹೃದಯ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅವನೇ ಇಂದು ಶತ್ರುವಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಸುಳೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀವಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಬೇಕು. ಖುದಾ! ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಏನಿದೆ ನಡೆಸಿಕೋ. ಟೀಪುವಿನ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾದರೆ ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಶತ್ರು ಪಾಲಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡು. ಹಕೀಂ ನಜಾಂಡ, ಈ ಶತ್ರುಜಾಡ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು.

(ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುವನು.) ಬಾಂದೀ ಬಾಂದೀ

ದಾಸಿ—ಜಿ ! ಹುಜೂರ್

ಟೀವು—ಜನಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ, ನೂರುನ್ನೀಸಾಬೇಗಂಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸಾವೀಗ
ಅತ್ತಕಡೆ ಬರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸು.

ದಾಸಿ—ಜಿ ! ಹುಜೂರ್. (ಸಂಗೀತ)

ನಿರೂಪಕ—ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶತ್ರುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸುಲ್ತಾನರ ನಿರ್ಧಾರ
ಮರುಪ್ರಾತಃಕಾಲ ರಾಣೀವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಹರಡಿತು.
ಜನಾನದ ಮೇಲು ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಕೋಟೆಯ
ಹೊರಗೆ—ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಹರ್
ಬಾನೂಬೇಗಂ ಸಾಹೇಬರವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.

ದಾಸಿ—(ಎದುತ್ತಾ) ಬೇಗಂಸಾಹೇಬಾ ಬೇಗಂಸಾಹೇಬಾ

ಮೆಹರ್—ಏನು ಬಾಂದಿ ?

ದಾಸಿ—ಕಠೋರವಾರ್ತೆ ಸಾಹೇಬಾ

ಮೆಹರ್—(ಬೆದರಿ) ಏನಾಯಿತು ? ಸುಲ್ತಾನರು ಕ್ಷೇಮವೇ ?

ದಾಸಿ—ಸುಲ್ತಾನರು ಕ್ಷೇಮ. ಆದರೆ ಷಹಜಾದರನ್ನು ಇಂಗ್ರೀಜಿಗಳಿಗೆ
ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ.

ಮೆಹರ್—(ಬೆದರಿ) ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

ದಾಸಿ—ದೊಡ್ಡ ಬೇಗಂರ ಬಾಂದಿ. ದೊಡ್ಡ ಬೇಗಂರೇ ಇತ್ತ ಬರುತ್ತಿ
ದ್ದಾರೆ, ನಿಮಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಲು.

ಮೆಹರ್—ಷಹಜಾದರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆ ಇಂಗ್ರೀಜಿಯವರಿಗೆ !
ಸತ್ಯವೇ

ನೂರುನ್ನೀಸಾ—(ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ) ನಿಜ, ಮೆಹರ್. ಬಾಂದಿ.....ನೀನಾಚೆ
ಹೋಗು.

ಮೆಹರ್—ಅಕ್ಕಾ, ಮಯಾಸುದ್ದೀನನ್ನು ಶತ್ರುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆ ?

ನೂರುನ್ನೀಸಾ—ಹೂ ಬಹೆನ್, ನನ್ನ ಮಗ ಖಾಲಿಕ್‌ನನ್ನೂ

ಮೆಹರ್—(ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದವಳಂತೆ) ಆ

(ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಶತ್ರುಪಾಳಯದಿಂದ ಫಿರಂಗಿ ಹಾರಿದ ಶಬ್ದ)
ಮೆಹರ್... ಖುಡಾ! (ಚೀರಿ ಕೆಳಗುರುಳುವಳು.)

ನೂರುನ್ನೀಸಾ—(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಬಾಂದೀ ಬಾಂದೀ
(ದಾಸಿ ಅವಸರವಾಗಿ ಓಡಿಬರುವ ಸದ್ದು)

ದಾಸಿ—ಏನು ಬೇಗಂಸಾಹೇಬಾ

ನೂರು—ಬೇಗಂ ಮೂರ್ಛೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ ಬೇಗ ಹಕ್ಕೀಮರನ್ನು ಬರ
ಹೇಳು. ಹಾಗೆ ಸುಲ್ತಾನರನ್ನು ಬೇಗ ಓಡು
(ದಾಸಿ ಓಡುವಳು) ಮೆಹರ್.... ಮೆಹರ್ ಮಾತಾಡು ತಂಗಿ

ಮೆಹರ್ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದೆಯಾ ಮೆಹರ್ (ಚಿಟಾ
ರನೆ ಚೀರುವಳು)

ನಿರೂಪಕ:—ಶತ್ರುಪಾಳಯದ ಫಿರಂಗಿಯ ಸದ್ದಿಗೋ ಅಥವಾ ಅದ
ಕ್ಕಿಂತ ಘೋರ ವಾರ್ತೆಯ ಸಿಡಿಲಿಗೋ ಬೇಗಂ ಮೆಹರ್‌ಬಾನು
ಭೂಮಿಗುರುಳಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ.
ಈ ಸಿಡಿಲೇಟಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನ ತತ್ತರಿಸಿಹೋದ.

ಟೀಪು:—(ದುಃಖ ತುಂಬಿತುಳುಕುವ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಮೆಹರ್, ಮೆಹರ್
ನನ್ನ ಮೈನಾ! ನಿನಗೂ ಈ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನ ಮೇಲೆ ಬೇಸರ
ವಾಯಿತೇ? ನೀನೂ ಕೈಬಿಟ್ಟೆಯಾ ನನ್ನನ್ನು? (ದುಃಖವನ್ನು
ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಹೋಗು, ನೀನು ನಿರ್ಭಾಗ್ಯವತಿ. ತಂದೆಯೇ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ನಾಚಿಕೆಗೇಡನ್ನು ನೋಡುವ
ದಾರ್ಭಾಗ್ಯ ನಿನಗೆ ತಪ್ಪಿತು..... ಪುಣ್ಯವಂತೆ ನೀನು. ಮೆಹರ್—
ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ರೋಷನೀ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಗೆ
ಶಕ್ತಿ ತುಂಬು..... ಈ ಅಪಮಾನದ ಸೇಡು ತೀರಿಸುವ
ಬಲ ಕೊಡು. ನಿನ್ನ ಸಾವು, ಈ ಅಪಮಾನ..... ದೇಶದ
ದಾಸ್ಯ... ಮುಂದಾದರೂ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ ಮೆಹರ್....
ಸಾಲು ಮರಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತೂಗುಹಾಕಿಸಿ, ತೋಫಿನ ಬಾಯಿಗೆ

ಕೊಟ್ಟು—ಹಗೆ ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಭಾರತದ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಶತ್ರು ತೊಲಗುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ದಿನ ನನ್ನ.....ದುಃಖವನ್ನೂ — ದೇಶದ ದುಃಖವನ್ನೂ ತೀರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮೆಹರ್, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಗುತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿರು, ಈ ಶತ್ರುವಿನ ಮಾರಣ ಯಜ್ಞವನ್ನು.

ನಿರೂಪಕ—ಬೇಗಂ ಸಾಹೇಬರ ಮರಣ ವಾರ್ತೆ, ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನೊಪ್ಪಿ ಸುವ ಸುದ್ದಿ ಪುರಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಅವರು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಮೊರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

(ಪೌರರ ಕಲಕಲರವ ಹೆಚ್ಚುವುದು)

ನಿರೂಪಕ—ನಗರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೋಲಾಹಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆರಮನೆಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಬೇಗಂ ನೂರುನ್ನೀಸ ಶತ್ರುವಿಗೊಪ್ಪಿಸಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನೂರ್—ಖಾಲಿಕ್! ಫರಂಗಿಯವರ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಿನಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಬೇಟಾ?

ಖಾಲಿಕ್—(ಎಂಟು ವರ್ಷ) ಹಃ! ಹೆದರಿಕೆಯೇ! ವಾ, ಕತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ನೋಡು, ಅಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಕೊಂದು ಬರುತ್ತೇನೆ. ದಾದಾಗೆ ನಾನು ಮೊನ್ನೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ.

ನೂರ್—ಏನೆಂದು?

ಖಾಲಿಕ್—ನನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಂದು— ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ನೂರ್—ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ ಬೇಟಾ?

ಖಾಲಿಕ್—ನನಗೆ ಫರಂಗಿಯವರ ತಲೆ ಬೇರಾಗತ್ತು.

ನೂರ್—ಏಕೆ?

ಖಾಲಿಕ್—ಚಂಡಾಟವಾಡುವುದಕ್ಕೆ!

ನೂರ್—ಶಾಖಾಸ್, ಹುಲಿಯಮರಿ (ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬುತ್ತ) ಆದರೆ.....
ಆದರೆ..... ಖಾಲಿಕ್..... ನೀನೀಗ ಫರಂಗಿಯವರ ಬಂದಿ
ಯಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು.....ನಾವೀಗ ಸೋತಿದ್ದೇವೆ.

ಖಾಲಿಕ್:—ಷ! ಆ ಮಾತು ಬೇಡ ಮಾ! ದಾ ದಾ ಸಿಟ್ಟುಗುತ್ತಾರೆ.
ನೀವು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬಾರದು.

ನೂರ್:—ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳನೆ ಬೇಟಾ?

ಖಾಲಿಕ್—ಸುಳ್ಳಲ್ಲವೇ? ನಾವು ಫರಂಗಿಯವರಿಗೆ ಸೋಲುವು
ದುಂಟೇ ಮಾ?

ನೂರ್—(ದುಃಖೋದ್ರೇಕದಿಂದ) ಖುದಾ, ಈ ಮಗುವಿನ ಮಾತು ಸತ್ಯ
ವಾಗಲಿ (ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತ) ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡ
ಬಾರದು ಬೇಟೆ. ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನು ಫರಂಗಿಯವರ ಬಂದಿ
ಯಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಮಯಾಸುದ್ದೀನ್ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ
ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಖಾಲಿಕ್—ಮಯಾಸ್ ಬೇಡ ಮಾ, ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ನೂರ್—ಏಕೆ?

ಖಾಲಿಕ್—ಮಯಾಸ್ ಅಮ್ಮ ಹೋದಳೆಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಪಾಪ!
ಅವನು ಬೇಡ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಒಬ್ಬನೇ
ಹೋಗಲು ನನಗೇನೂ ದಿಗಿಲಿಲ್ಲ.

ನೂರ್—ಸುಲ್ತಾನರು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ ಬೇಟಾ.....

ಖಾಲಿಕ್—ದಾದಾಗೆ ನೀನು ಹೇಳು, ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನೂರ್—ಖುದಾ! ಮಗುವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುತ್ತೀಯಾ? ಖಾಲಿಕ್, ನೋಡು ಬೇಟಾ, ಈಗ ನಾನು
ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳು. ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾತಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಳಿಸ
ಬೇಡ.

ಖಾಲಿಕ್—ನಾನು ಮಾತಾಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ಅಳು ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಮಾ?

ನೂರ್— ಹೂ, ಈ ಹೊತ್ತು.

ಖಾಲಿಕ್—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನೂರ್—ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತೀಯಾ ?

ಖಾಲಿಕ್—ಹೂ.

ನೂರ್—ನಾಳೆ ಸುಲ್ತಾನರು ನಿನ್ನನ್ನೂ, ಮಯಾಸ್‌ನನ್ನೂ ಗುಲಾಂ ಆಲೀಖಾನರೊಂದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಪಾಳಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೀವು ಸುಲ್ತಾನರ ಹೆಸರು ಕೆಡದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಖಾಲಿಕ್—ಹೇಗೆ ?

ನೂರ್—ಗಂಭೀರವಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಕೂಡದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹಟಮಾಡಕೂಡದು. ಅಳಬಾರದು. ತಮ್ಮನ ಕೂಡ ಜಗಳಾಡಕೂಡದು. ಸುಲ್ತಾನರ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಜನ ಬಾಯ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ.....ಹಾಗಿರುತ್ತೀಯಾ ?

ಖಾಲಿಕ್—ಆಗಲಿ..... ಎಷ್ಟು ದಿನ ಹಾಗಿರಬೇಕು ?

ನೂರ್—ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ. ಬಹು ಬೇಗ ಸುಲ್ತಾನರು ಬಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಖಾಲಿಕ್—ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ ಮಾ.

ನೂರ್—ಬೇಗಾರದಂಥ ಮಗ. ನೂರು ಕಾಲ ಬಾಳು ಕಂದಾ !

ದಾಸಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ)ಸುಲ್ತಾನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಬೇಗಂ ಸಾಹೇಬಾ....

ನೂರ್—ಹೋಗು ಖಾಲಿಕ್..... ಆಟವಾಡಿಕೋ.....

ಖಾಲಿಕ್—ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳಿದರೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನೂರ್—ಮತ್ತೇನು ಬೇಕು ನಿನಗೆ ?

ಖಾಲಿಕ್—ಮುತ್ತು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

ನೂರ್—ಖಾಲಿಕ್ ! ಖಾಲಿಕ್ ! ಬೇಟಾ ಅಳುತ್ತಾ ಮುತ್ತು ಕೊಡು

ವಳು. ಹುಡುಗನು ಓಡುವ ಸದ್ದು. ನೂರ್ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸುಲತಾನರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸದ್ದು.)

ಟೀವು—(ಮಃಖಭಾರವಾದ, ಸಂತೈಸುವಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ನೂರ್... ನೂರ್ ನೂರ್—ಜಹಪನಾ!

ಟೀವು—ನೀನೂ ಅಳುತ್ತಿಯಾ ನೂರ್ ? ನನಗಾವ ಧೈರ್ಯ ?

ನೂರ್—ಕ್ಷಮಿಸಿ ಜಹಪನಾ.....(ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ)

ಟೀವು—ಕ್ಷಮೆ ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದೇ ನೂರ್ ನಿನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಶತ್ರುವಿಗೊಪ್ಪಿಸಲು ಹೋತ್ತಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಂದ —ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದೇ ನೂರ್....! ಆ ಮಾತಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ. ನಿನ್ನೆದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖಮರೆಸಿ ನನ್ನ ಎದೆಯ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮರೆಯಲೆಂದು ಬಂದಿದ್ದೀನೆ. ನೂರ್.....

ನೂರ್—ಸುಲತಾನರು ಅಧೀರರಾಗಬಾರದು.

ಟೀವು—ನೀನೇಕೆ ಕಂಬನಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನೂರ್ ? ನಾನಾಗಲೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇ, ದಾನಮಾಡುವಾಗ ಕಂಬನಿ ಇಡಬಾರದೆಂದು. ನೀನು ಕಂಬನಿ ಇಟ್ಟರೆ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಶುಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ನೂರ್. ಈ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಮಕ್ಕಳ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯಂತಲ್ಲ, ಈ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರ ಹೊತ್ತು ದಾಸನಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ. ನೂರ್, ನಗುನಗುತ್ತ ಪುತ್ರ ದಾನ ನೀಡು.

ನೂರ್—ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ಬೇಡುವುದೇ, ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಜಹಪನಾ! ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲೆಂದೇ ಧೀರ ಮಗನಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಾನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ಆತನಿಂದ ಹೀಗೆ ರಾಜ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಖುದಾನ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಆತನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ತಲೆಬಾಗುತ್ತೇನೆ. ಆದರೂ.....

ಟೀಪು—ಎನು....ಆದರೂ ನೂರ್ ?

ನೂರ್—ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನ್ನೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಬ್ಬಲಿ, ಐದು ವರ್ಷದ ಚಿಗುರು ಮಯೂಸ್‌ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಎದೆ ಸೀಳುತ್ತದೆ.

ಟೀಪು—ನಿಜ, ನೂರ್ ನಿಜ. ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ, ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಿದವರಿಗೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹಿರಿದಾಗಿ, ಅಖಂಡ ರಾಜ್ಯದ ಹಿತಬೇಡವಾದಾಗ ತಬ್ಬಲಿ ಯೂ ರಾಜ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕು ನೂರ್. ತಬ್ಬಲಿಯ ತ್ಯಾಗ ಖದಾಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಆತನಾದರೂ ನಿಜಾಮ, ಹರಿಪಂತ ರಂಥ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ತೋರಿಸಲಿ ಫರಂಗಿಯವರ ಏಕೈಕ ಶತ್ರುವನ್ನು ಬಲಿಹಾಕಲು ತಾವೇ ನೇರವಾಗಿಯೂ, ಅದೇ ಸಾಲ ವೆಂಬಂತೆ, ತಾಂಬೂಲದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ತಾನು ೩೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಹರಿಪಂತ, ಟೀಪುವಿಗೆ ಹೆಸರುವಿನಾ ಬೇರೇನೂ ಉಳಿಸಬಾರದೆನ್ನುವ ಮುಷೀರ್ ಉಲ್‌ಮುಲ್ಪಾನಂತಹ ದೇಶ ದ್ರೋಹಿಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥಾಂಧ ನೇತ್ರ ತಬ್ಬಲಿಯ ತ್ಯಾಗದಿಂದಲಾದರೂ ತೆರೆಯಲಿ. ಇಂದು ನಮಗೇನಾದರೂ ಆಗಲಿ ನೂರ್, ಉರಿಯುವ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ. ನಾಳಿನ ಇತಿಹಾಸ ನಮ್ಮನ್ನು ದೇಶದ್ರೋಹಿ ಎನ್ನುದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಭಾರತವನ್ನು ಫರಂಗಿಯವ ರಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ದಾದಾನ ಕೊನೆಯ ದಿನದ ಕನಸು ಸತ್ಯವಾದರೆ ಸಾಕು.

ನೂರ್—ನಿಮ್ಮದು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಹೃದಯ ಜಹಪನಾ. ನಿಮ್ಮ ಕನಸು ಸತ್ಯವಾಗಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವ ಭಾಗ್ಯ ವನ್ನು ಅಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಕರುಣಿಸಲಿ.

ಟೀಪು—ಮಗನನ್ನೇ ಬಲಿಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದ ತಾಯಿ—ನಿನಗಿಂತ ನಾನು ದೊಡ್ಡವನೇ ನೂರ್. ನೀನು ನಾಳಿನ ಬೆಳಕು. ಹೋಗು ನೂರ್, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಡುಪು ಬದಲಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡು.

ರಾಜ ಕುಮಾರರು, ರಾಜಕುಮಾರರಂತೆ ಮನೆಬಿಡಲಿ. ಯಾರೂ ಕಣ್ಣೀರಿಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೋ ನೂರ್. ಕಂಬನಿಯ ಕಾವಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಬಿರಿದು ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸಿತು.

ನೂರ್—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಜಹಪಸಾ.

(ಸಂಗೀತ)

ನಿರೂಪಕ—ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಾಗಿ ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೯ನೇ ತಾರೀಖಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ವಕೀಲರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪಾಳಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದ ಅಂಬಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತರಾಗಿ ರಾಜಕುಮಾರರಿಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪಹಜಾದರ ಹಜ್ರಾಭರಣಗಳು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸುವಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿದ ವಕೀಲರು, ಮುಂದೆ ಒಂಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಹರಿಕಾರರು, ಎಳುಮಂದಿ ಹಸುರು ಧ್ವಜ ಹಿಡಿದವರು, ನೂರುಮಂದಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಭಲ್ಲೆಯವರು ಹಿಂಬದಿಯ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ಇನ್ನೂರುಮಂದಿ ಕುದುರೆ ಸವಾರರು—ಜನ ತುಂಬಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟರು.

[ಜನಗಳ ಕಲಕಲಧ್ವನಿ.... ಜಯಘೋಷಣೆ.... ಉದ್ರಿಕ್ತ ಕೂಗುಗಳು. 'ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳ ಮನೆ ಹಾಳಾಗಲಿ',
' ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಜಿಂದಬಾದ್ '.... ಇತ್ಯಾದಿ]

ನಿರೂಪಕ—ಕಡೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಂಬನಿಗರೆಯುವ ಕಣುಗಳಿಂದ ಟೀಪು ಶತ್ರು ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿದ.

ಟೀಪು—ಬೇಟಾ! ಬೇಟಾ! ನಿಮ್ಮ ತ್ಯಾಗ ವಿಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉರಿವ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಶಾಹಿ ಮಣ್ಣು ಗೂಡಿ ಹೋಗುವುದು. ನಗುನಗುತ್ತಾ ಈ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿದ ವರು ಅಳುಅಳುತ್ತಾ ಈ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು, ಹೋಗಿ—ದೇಶವನ್ನು ಕಾಯಲೆಂದು ಹೋಗಿ.....ಈ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹದ ಮಕ್ಕಳೇ ವ.ಕೃಳೇ (ಗೋಲಂದಾಜ್ ಸಲಾಮಿನ ತೋಪು ಹಾರಿತು) ಖಾಲಿಕ್....ಮಯೂಸ್....ಈ ಪಾಪಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿ.

ನಿರೂಪಕ—ಶತ್ರು ಶಿಬಿರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸೇರಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡ ಲಾರದೆ ಸುಲ್ತಾನರು ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿದರು. ಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆ ಯಿಂದ, ಬ್ರಿಟೀಷರ ಶಿಬಿರದಿಂದ ರಾಜಪುತ್ರರ ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಲಾಮಿನ ತೋಪುಗಳು ಹಾರಿದವು.

(ತೋಪಿನ ಶಬ್ದ ಎರಡು—ಮೂರು ಬಾರಿ)

ನಿರೂಪಕ—ಹೀಗೆ, ಇಂದಿಗೆ ನೂರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಲಿದಾನ ಮಾಡಿದ. ಎರಡೇ ಎರಡು ವರ್ಷ ಗಳ ನಂತರ ಸ್ವಯಂ ಸುಲ್ತಾನನೇ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಶನಿತಂತ್ರದ ಸಮರ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣಮಾಡಿದ. ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಸಾಯುವ ಗಳಿಗೆ ಯವರೆಗೂ ಭಾರತವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಲು ದುಡಿದು ಮಡಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೀರ ಸಾಯುವಾಗ ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಿನಾಶವನ್ನು ಪ್ರವಾದಿಯಂತೆ ಕಂಡು ಅಸುಮರಿದ—ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ ಟೀಪು. ಇದು ಆತನ ಕನಸು ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಆತನ ನೆನಪು ನಿತ್ಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ ನಾಳಿನ ದಾಳಿಕಾರರಿಗೆ ಬೆದರಿ ಕೆಯ ಬಾವುಟವಾಗಿದೆ. ನಾವಿಂದು ಆತನ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ನೆನಸಿ,

ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಶಪಥ ಮಾಡೋಣ. ಆ ಪವಿತ್ರ
ಶಪಥದ ವಜ್ರಕಂಕಣತೊಟ್ಟು ಹೆನ್ನೆಯಿಂದ ಹೇಳಿ.

ಗುಂಪು:—ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ ಜಿಂದಾಬಾದ್ |
ಅಜಾದ್ ಭಾರತ ಅನುರ ರಹೆ |
ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್ ಹಮಾರಾ ಹೈ |
(ಸಂಗೀತ)

ನರಕವಾದ ನಂದನ

[ಶೋಕಮಯವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಏಕನಾದದ ಮಿಡಿತ. ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತೆ ಅಗಾಗ ನಾಯಿಯು ಬೊಗಳುವಿಕೆ, ಕೋಳಿಯ ಕೂಗು. ಅರೆನಿಮಿಷ ಶುದ್ಧಮೌನ. ನಂತರ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಹುಚ್ಚು ನಗೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಗಾಡಿಯೊಂದು ಹೋಗುವ ಸದ್ದು]

ರಂಗೇಗೌಡ:—(ನಗುತ್ತ) ಹ್ಲೋ.....ಹ್ಲೋ ಹ್ಲೋ.....ನನ್ನ ಮನೆ. ನೋಡ್ಬೇಕೂಂತ ಬಂದ್ಬ.....! ಬೇಸಂದಾತ್ಯೆತೆ ನನ್ನ ಮನೆ. ಅಳ್ಳೇಗಲ್ಲಾ ನನ್ನೊಂದೇ ಗಾತಿ ಮನೆ. ಎಂಗೈತೇಂತೀಯಾ..... ಹ್ಲಹ್ಲಹ್ಲ..... ಯಾವೂರಯ್ಯ ನಿಂದು? ಎಳ್ಳೇರು ಕುಡಿತಿಯಾ? ನಡ್ಬ ಶಾನ ದಣುವಾದಂತ್ಯೆತೆ ನಿಂಗಿ..... ನನ್ನ ತೋಟದ್ದು ಬಾಳೆ ಅಣ್ಣು ತಿಂತೀಯಾ.....ಬಾಳೆ ಅಣ್ಣು ಹ್ಲೋ ಹ್ಲೋ..... ಬಾಳೆ ಅಣ್ಣು ಎಲ್ಲೈತೆ.....ಓಯ್ತು (ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ) ಎಲ್ಲಾ ಶಿವನ ಪಾದ ಸೇರೋಯ್ತು.....ಮನೆ ಹಾಳಮಕ್ಕು ಬ್ಯಾಡ ಬ್ಯಾಡಾಂತ ಬಡ್ಬೊಂಡ್ರಾ ಕೇಳಿಲ್ಲ (ರೇಗುತ್ತ) ನನ್ನ ನೋಡಿ ತಮಾಸೆ ಮಾಡಬಂದ್ಬಾಎಂಗಿದ್ದ ರಂಗೇಗೌಡ ಎಂಗಾಗೋದಾಂತ ಹೋಗಲೇ ಯಾವೋನೋ ನೀನು? ವೋಲೀಸಿಗೆ ಕೊಡ್ಬಿಡ್ಬಿನಿ..... ಹಿಡಕೊಳ್ಳೊ..... ಹಿಡಕೊಳ್ಳೊ ಅವನ್ನ. (ಮತ್ತೆ ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಓಡುವ ಶಬ್ದ.... ಕೂಗುವ ಧ್ವನಿ ದೂರವಾಗಿ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತದೆ)

ರೈತ— ಹೆದರಬ್ಯಾಡಿ ಬುದ್ಧಿ, ಏನೂ ಮಾಡಾಕಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಗಾಸಾರ— ಎಂಗಿದ್ದ ರಂಗೇಗೌಡ! ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಡಿಪ್ಪಿನ ಮೀಷನ್ರಿದ್ದಂಗಿದ್ದ. ಭಗವಂತನ ದಯ ತಪ್ಪಾಯ್ತು, ಇಂಗಾಗೋದ ಸುಮ್ಮೆ ಕೂಗ್ತಾನೆ. ಯಾರ್ಲೂ ಏನೂ ಮಾಡಾಕಿಲ್ಲ.

ಯುವಕ—(ಎದುತ್ತ) ಉಶೆ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾಣು ಹೆದರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.
ಅವರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಯಿತು?

ರೈತ:—ಅಂತ ಮಕ್ಕು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು—ಕಬ್ಬಿನ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಸೂಲಂಗಿ
ಹುಟ್ಟೋ ಹಂಗೆ.

ಯುವಕ:—ಅದೇನು ಕೊಂಚ ಹೇಳ್ತೀರಾ ಗೌಡ್ರೆ. ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರೋ
ಹಾಗಿದೆ ಇವರ ವಿಚಾರ.

ರೈತ:—ಹೇಳ್ತೀನಿ, ಬನ್ನಿ. ಹತ್ತು ಜನ ಹೇಳಿ ಪಾಠ ಕಲಿಬೇ
ಕಾಂತೋಡು, ಅವರ ಕಥೆ. ಬೇವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕೂತೊ
ಕ್ಕೋಣ ಬನ್ನಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಾರಿ ಬಿಸ್ಸು.

(ಶುದ್ಧಮನೆ..... ಗಾಳಿಬೀಸುವ ಸದ್ದು ನಂತರ ಮೃದುವಾದ ಧ್ವನಿ)

ರೈತ:—ರಂಗೇಗೌಡರ ಮನೆ ಈ ಸುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಗೆಲ್ಲಾ ಹೆಸರು ವಾಸಿ
ಯಾದದ್ದು. ಹತ್ತು ಎಕರೆ ಗದ್ದೆ, ಒಂದೆಕರೆ ತೋಟ, ಮನೇಲಿ
ನಾಲ್ಕಾರು ಕರಾವು. ಜನಾನ ಸಾಕೋಹಾಗಿದ್ದರು ಗೌಡರು.
ಮನೇಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬಂಗಾರವಿತ್ತು. ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿ ಅರಮ್ನ
ಬಂಗಾರದಂತಹ ಹೆಣ್ಣುಗಳು. ಗೌಡರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು,
ಚನ್ನೇಗೌಡ, ಶಂಕರೇಗೌಡಾಂತ. ಮೊದಮೊದಲು ಮಕ್ಕಳೂ
ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಇದ್ದರು, ನೇಗಿಲಿಗೆ ಜೋಡೆತ್ತು ಹೂಡಿವ ಹಂಗೆ.
ಗೌಡರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣು
ತಂದರು. ಸೊಸೇರು ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ತಡ, ಗೌಡರಿಗೆ ಗಾಸಾರ
ವಕ್ರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು.....

(ಸಂಗೀತದ ನಮೂದನೆ)

ಚನ್ನೇಗೌಡ:—ಯಾಕೆ ಗಾರಿ, ಬೆಳಗ್ಗಿಂದ ಮುಕ ಗಡಿಗೆ ಗಾತ್ರ
ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಕುಂತಿದೀಯ? ತೋಟಕ್ಕೆ ಬುತ್ತಿಣ್ಣ ತಂದಿಲ್ಲ.
ದುಡಿಯೋ ಗಂಡನೆ ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುದ್ದೆ ಇಕ್ಕೆ ಓದ್ರೆ
ಎಂಗಾ ದುಡಿಯೋಡು? ಇಷ್ಟೂ ಅರ್ಥಾಗಲಿಲ್ಲ.....

ಗೌರಿ :—ನಂಗೇನೂ ಅರ್ಥ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಸೊಸೆ ಮನೇಲಿ ಕೂತ್ಕೊಂಡು ರಾಗಿ ಗಿರಿ ಮಾಡಿದ್ದೆ ನಾನೇನಾ ಎಲ್ಲಾ ತಪರಿಚಾಕರಿ ಮಾಡ್ಬೇಕೇನೋ..... ?

ಚ.ಗೌಡ :—ಅದ್ಯೆ ನಾ ಕೇಳಿದ್ದು ಏನಾಯ್ತಂತ. ದಿನಾ, ಬೆಳಗಾದ್ರೆ ನಿಮ್ಮದೊಂದು ವ್ಯವಹಾರ. ಇರೋರಿಬ್ಬ. ಒಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗಾದುಬಿಟ್ಟು ಮೂರೊತ್ತು. ಸಾಯಿ ಬೆಕ್ಕು ಜಗಳಾಡ್ಪಾಂಗೆ ಆಡ್ತಾ ಇದ್ರೆ ಉಳಿದೋರು ಇರಬೇಕಾ, ಎಲ್ಲಾರೂ ಓಗಬೇಕೋ. ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಏನಾದ್ರೂ ಇಂಗಾದ್ರೆ ಸೆಣೆದು ಬಿದ್ದೀನಿ (ರೇಗುವನು)

ಗೌರಿ :—(ಅಣಕದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಪ್ಪೆ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಿ ಆಗೋದು. ತೊಟ್ಟಿ ದಾಗೆ ಕತ್ತೆ ದುಡಿದಾಂಗೆ ದುಡಿಯೋದು, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಹೆಂಡ್ತೀನ ಹೊಡಿಯೋದು. ಎಲ್ಲಾರೂ ಇಂಗೆ ಮಾಡ್ತಾರಾ ? ಅವರವರ ಹೆಂಡ್ರು ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾರೂ ಪ್ರೀತಿ. ನಿಮಗೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬ್ಯಾಡಾಗಿದೀನಿ. (ಅಳುತ್ತ) ಅಷ್ಟು ಬ್ಯಾಡವಾದ್ರಿ ಹೇಳ್ವಿಡಿ ನಾನೆಲಾರೂ ಬಾವಿ ಕೆರೆ ನೋಡ್ಲೋತೀನಿ.

ಚ.ಗೌಡ :—(ಕರಗುತ್ತಾ) ಕೊಂಕು ಮಾತೆತ್ತಿದ್ದೆ, ಅಲ್ವ. ನಿಮಗಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತಿರೋದು.

ಗೌರಿ :—ಅಳ್ಳಿ ಮತ್ತೇನೂಡ್ಲಿ. ಎಲ್ಲಾರೂ ನನ್ನೇಲೆ ದೂತು ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಅತ್ತೆ, ಮಾವ, ಅಂದ್ರೆ ಸಹಿಸಿಕೋ ಬಹುದು— ಮೈದುನನೂ ಅನ್ನೋದೇ.....ವಾರಿಗಿತ್ತಿನೂ ನನ್ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಮೆಣಸು ಅರೆಯೋಳೆ. ಯಾಕಿಗೂ ಬ್ಯಾಡವಾದ ಕಸಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿ ನಾನು.....

ಚ.ಗೌಡ :—ಏನಂದ್ರು ಅವ್ವ... ಆಚಿ ಣಾರಿ !

ಗೌರಿ :—ನಿಮಗೆ ನಾನು ಬ್ಯಾಡವಾದ ಮೇಲೆ ಯಾರು ಏನಂದ್ರೂ ಅನ್ನಿಸ್ತೋಬೇಕು. ನೀವು ನನ್ನಾತು ಕೇಳಿದ್ರ ಇಂಕಾಗ್ತಿತ್ತಾ ?

ಚ. ಗೌಡ :- ಏನ್ಮಾಡ್ಬೇಕೂ ಅಂತಿ ನೀನು ! ನನ್ನೂ ಸಾಕಾಗೋಗದೆ
ಈ ರಾಮಾಯಣ

ಗೌರಿ :- ನಿಮ್ಮ ಪಾಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿ ಅಂತ ಮಾವನೋರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿ.
ಅವರವರ ಸಂಸಾರ ಭಾರ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿ ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗು
ತ್ತದೆ. ದುಡಿಯೋದು ಒಬ್ಬನಿದ್ದೆ ಎಲ್ಲರೂ ದಾಲತ್ತು
ಮಾಡೋರೇ.....

ಚ. ಗೌಡ - ನಂಗೂ ಅಂಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ತಿನ್ನೋರಿ, ನಾ
ನೊಬ್ಬ ಯಾಕೆ ದುಡಿಯಬೇಕು....(ತುಸು ಸಂಗೀತ)

ರಂಗೇಗೌಡ - ಅಂಗೆಲ್ಲಾ ಕೋಪ ಮಾಡ್ಬಾರ್ರು ಮಗ. ಸಂಸಾರದ
ಮೇಲೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಇರೋದೇ. ಚನ್ನಣ್ಣಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪದ
ಸ್ವಭಾವ. ಏನಾದ್ರೂ ಅಂದ್ರೆ ಹಿರಿಯ ಅಂತ ಸೈಸೋ ಬೇಕು.
ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಮಾತ್ಗೆಲ್ಲಾ ಮನೆ ಮುರಿಯೋ ಇಚಾರ ಮಾಡ
ಬಾರ್ರು.

ಶಂಕರೇಗೌಡ - ನನಗಂದ್ರೆ ಅಣ್ಣಾ ಅಸಿಸೋ ಬೇಕು. ಮನೆ ಎಂಗಸ
ರೆಲ್ಲ ಅನ್ನೋಕೆ ಬಂದ್ರೆ ಸುಮ್ಮನೋದು ಆಗಾಕಿಲ್ಲ. ನನ್ನ
ಹೆಂಡ್ತೀನಾ ಅವನೇನಾ ಸಾಕ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪರಿ ಮಾತು
ಹೇಳಿದ್ದೀನಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ, ನನ್ನ ಪಾಲು ಕೊಟ್ಟಿ ಕೊಡು ಇಲ್ಲ
ಓದ್ರೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತೀನಾ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಾನೆಲ್ಲರೂ ದೇಸಾಂತರ
ಹೋಗ್ಬಿದ್ದೀನಿ. ಒಬ್ಬ ಮಗ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸತ್ತೋದಂತ
ತಿಳಿಸೋ.

ರಂ. ಗೌಡ - ಶಿವಶಿವ ! ಎಂತ ಮಾತಾಡುತ್ತಿಯೋ ಶಂಕರ. ನಾನು
ಜೀವಂತ ಇರೋ ತನ್ನ ಆದ್ರೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಒಂದಾಗ್ಬಿಡಿ. ಆ
ವೇಲೇನಾರ ಮಾಡ್ಬೊಳ್ಳಿ. ಏನಾದ್ರೂ ನೋಡಾಕೆ ನಾನಿರೋಲ್ಲ

ಶಂ. ಗೌಡ - ಪಾಲಾದ್ರೆ ಏನೂ ಆಗಾಕಿಲ್ಲ. ಆ ಕಿತಾಪತಿ ಎಲ್ಲಾ
ತಪ್ಪಿದೆ ನಾಪೂ ವಿಶ್ವಸ್ಥಾಗೇ ಇರ್ತೀವಿ.

ರಂ. ಗೌಡ--ಅಂಗಾಗಾಕೆಲ್ಲ ಕಣಾ ಮಗ. ಮನೆ ಮುರಿದ್ರೆ ಸರಿ ಮಾ
ಡ್ಬೋದು. ಮನಕ್ಕೂರಿದ ಮೇಲೆ ಗಾಜಾದ್ದಂಗಿ. ದಿನಕ್ಕೆ ದಿನಾ
ಈ ಕ್ವಾಸು, ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆತದೆ. ಆಮ್ಯಾಲೆ ಮನೆಗಳು ಉಳಿಯಾ
ಕೆಲ್ಲ

(ವಾದ್ಯಸಂಗೀತ ಮುಂಬರುವ ದುರಂತವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ
ಸೂಚಿಸುವಂತೆ)

ರೈತ--ರೋಗ ಬಂದ ಬಾಯ್ಗೆ ಔಸದಿ ಬೇಕಾಗೋಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿ ಆ ಹುಡು
ಗರೂ ಅಂಗೇ ಆಯ್ತು. ರಂಗೇಗೌಡ ಗಿಣಿಗೇಳ್ತಂಗಿ ಎಳ್ಳ.
ಅವಕನ್ಯಗಳಿಂತ ಅತ್ಯುಟ್ಟು. ಏನಾದ್ರೂ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ
ಹಟ--ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗಿರಾಕೆಲ್ಲ, ಅಸ್ತಿ ಪಾಲು ಮಾಡ್ಕೊಟ್ಟು
ಬಿಡು ಎಂತ. ಅಂಥವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಾಕೆ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೇನು ಜನ
ಕಡಮೆ ಇಲ್ಲ. ಫುಟ್‌ಲಾಯರಿ ಕರಿಯಪ್ಪಂಗಿ ಇದೇ ಜಿವನೋ
ಪಾಯ.

(ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಂತೆ ಸಂಗೀತ)

ಚ. ಗೌಡ--ಇನು ನಂಬೋ ಮಾತಲ್ಲ ಕರಿಯಪ್ಪ. ಶಂಕರನದು
ದುಡುಕು ಬುದ್ಧಿ. ಆದ್ರೆ ಇಂಥಾದ್ದೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡೋನಲ್ಲ.
ಕರಿಯಪ್ಪ--ನಂಗೇನು ಗೊತ್ತಪ್ಪ ಪತ್ರ ಬರಿಯೋಕೆ. ಸಾಹುಕಾರ
ಶರಣಪ್ಪ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದು. ಅಸ್ತಿ ಪಾಲಾಗೋಕೆ ಮುಂಚೇನೇ
ಅಣ್ಣ ಶಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗೋ ಆ ಸರಭಾರೆ
ಪತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ಬರೆದುಕೊಡೋಲ್ಲಂದೆ. ಶಂಕರೇಗೌಡ್ರೆ ಬಲ
ವಂತ ಮಾಡಿದ್ದು. ನಮ್ಮಪ್ಪ ಆ ಪಾಲು ವಿಭಾಗ ಮಾಡೋ
ಲ್ಲಾಂತಾನೆ. ಚನ್ನಣ್ಣನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಸೆಯಾಗವ್ವೆ. ಹೀಗೆ
ಮಾಡಿ ಅವರ ಕೈಗೆ ಚಿಪ್ಪು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಶಂಕರೇಗೌಡನೇ
ಅಲ್ಲಾಂತ. ಅಂತೂ ನಿನ್ನ ಲೇವಾಲೇವಿ ನೀನಿರೋದು ಉತ್ತ
ಮಾಂತ ಹೇಳ್ತೆ.

ಚ. ಗಾಡ—(ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಕೂಗುವ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ನೀನು ಹೇಳೋ ಮಾತು ಕೇಳಿದೆ. ಆ ಅವಸ್ಥೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಡೋಕೆಂತ ಪಾಲು ವಿಭಾಗ ಮಾಡ್ಕೊಂಡುಬಿಡೋಸೇ ಒಳ್ಳೆದಂತ ಕಾಣ್ತದೆ. ಅಪ್ಪಯ್ಯಂಗೂ ಅದೇ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದೀನಿ

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ ಮೃದುವಾಗಿ ಆಮೇಲೆ ತುಸು ಕಠಿಣವಾಗುವುದು)

ರೈತ—(ಕಹಿಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ಅಂತೂ ಕಡೆಗೊಂದು ದಿನ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಪಾಲಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಆದಿನ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶರ ಬಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು, ಆ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ರಂಗೇಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ತರಹ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಯಾರೂ ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

(ಜನಗಳ ಗಂಜುಗಂಜು ಗದ್ದಲ. ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ, ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಿಕ್ಕುವ ಧ್ವನಿ) ಮನೆ, ಹೊಲ, ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಪಾಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು ರಂಗೇಗೌಡರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉಂಗುರ, ಈರಮ್ಮನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಡ್ಡಿಕೆ, ಓಲೆ ಕೂಡ ಅವರು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಬೇಕೂಂತ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟು.

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಸ್ತಿಮಿತಕ್ಕೆ ಬರುವುದು)

ರಂ. ಗಾಡ—ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆಲ್ಲಾ ನನ್ನೂ, ಅವಳನ್ನೂ ಪಾಲ್ಗೊಂಡೊಂದಿ. ಅವಳ ತಾಳೇಣಿ ಹಂಚ್ಚೊಂದಿ. ಮನೆ ಹಾಳ, ಮನೆಹಾಳ ಕಂಡೋರ ಮಾತು ಕೇಳೊಂಡು ಈ ಮನೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಟ್ಟಿ. ಜಗಳಾಡೋರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳೋ ಬದ್ಲು ನಾನೇ ಬುದ್ಧಿ ಕೇಳಾಕೆ ಹೋಗೋ ಹಾಗಾಗ್ತೊಂದಿ. ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕೊಂದಿಟ್ಟಿ

ಈರಮ್ಮ—(ಅಳುತ್ತ) ಇದೇನು ಗಾಸಾರ ಬಂತು ಶಿವಾ! ಹಾಲ್ನಿಗೆ ಕೈ ತೊಳೆಯೋ ಮಕ್ಕಳು ಒಡಕು ಪಾತ್ರೇಗೆ ಪ್ಯಾಜ್ಯ ಕಾಯೋ

ಅಂಗೆ ಮಾಡ್ತೆಯಾ? ಇಂಗಾಗೋಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ನನಗೇಕೆ ಸಾವು ಬಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಶಿವನೇ! ಎಂತ ಗೋಳು ತಂದ್ಬಿಟ್ಟೆ. (ಹಣೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಂಡು ಅಳುವಳು.

ರೈತ—ಅಂಥ ತಂದೆ ತಾಯಾನ ಗೋಳು ಗುಟ್ಟಿಸಿ, ಏನೋ ಸುಖ ಸುರು ಕೊಂಬೇವೀಂತ ಪಾಲ್ಪಾಡ್ತೊಂಡು. ಆದ್ರೆ ಇಬ್ಬ್ರಾ ಸುಖವಾಗಿ ರಲಿಲ್ಲ. ಸುಖವಾಗಿದ್ದೇರೇ ಬೇಕೆ ಫುಟ್‌ಲಾಯರಿ ಕರಿಯಪ್ಪ.... ಕರಿಯಪ್ಪ—ಜನ್ನೇಗೌಡ, ಶಂಕರೇಗೌಡ ಪಾಲಾಗಿ, ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತೀಗೆ ಬಂಗಾರದ ಬಳೆ ಬಂತು. ಇನ್ನೂ ಸಾಲ್ಕು ದಿನ ಆ ವ್ಯಾಜ್ಯ ನಡೆ ದರೆ ಒಂದೆರಡು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಮಾಡ್ಕೊಬಹುದು. (ನಗು ವನು)

ಶರಣಪ್ಪ—ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪಾಲಾಗಿ ಜಗಳ ಆಡಿದ್ರೆ ಆ ತೋಟ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೇ ನನಗೆ ಸಿಗತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಹತ್ತುಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದ ತೋಟ ಮೂರು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಬಂತು. (ನಗುವರು)

ರೈತ—ಪಟ್ಟಣದ ಲಾಯರ್ ನಂಜುಂಡಪ್ಪ

ನಂಜುಂಡಪ್ಪ—ಜನ ಜಗಳ ಆಡಿ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಬರದೆ ಹೋದ್ರೆ ಲಾಯರು ಬದುಕೋದು ಹೇಗೆ? ಚನ್ನೇಗೌಡನ ಸಿವಿಲ್ ವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬಂತು. ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸೂ ಆದ್ರೆ ಈ ವರ್ಷ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಬಹುದು. ಫುಟ್‌ಲಾಯರಿ ಕರಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪುಸಲಾಯಿಸು—ನಿನಗೂ ಅಷ್ಟು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ನೂರು ಬಂದಾಗ ಹತ್ತುವರೆಯೇಕೆ ಕೊಡ ಬಾರದು ? (ನಗುವರು)

(ವೈಶಾಚಿಕ ಗುಂಪು ನಗೆ)

ರೈತ—ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಹೋರಾಡಿ ಇಬ್ಬರೂ ಬಡವಾಗುವುದನ್ನು ನೋ ಡಿದ್ದೆ. ಈರಮ್ಮ ಶಿವನ ಪಾದ ಸೇರ್ದಿಟ್ಟು. ಸಾಯೋಗ್ಗೇ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಪಾಲಾಗಿದ್ದು ಕೇಳೊಂಡು, “ಅದ್ದಾಗೋಯ್ಯ, ಇನ್ನೂ

ದ್ರೂ ಈ ಮನೆಹಾಳು ಜಗ್ಗ ಬುಡ್ಡಿದಿ. ಅಂಕೋ," ಅಂದಿದ್ದು. ಆದರೆ ಹೊಳೇಲಿ ಬಿದ್ದೋನ್ನು ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ ತೇಲಿಸ್ತದಾ! ಕೆಟ್ಟ್ರಾ ಇವಕ್ಕೆ ಹಟಾ ಹೆಚ್ಚಿತೇ ಕೊರ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಬದ್ಧಿಲ್ಲ

ಚ. ಗೌಡ—ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಸ್ವಾಮಿ. ನನ್ನ ಮನೆ, ಮರ, ತೋಳದೋದ್ರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸೊಕ್ಕಡಗಿಗಿಬಿದ್ದೀನಿ. ದನಾ ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಗದ್ದೇಲೆಲ್ಲ ಮೇಯಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಕಾಳು, ದವಸ, ಕೂಡ ಸಿಗದಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ವಂಶ ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡ್ತೇ ಓದ್ರ ನನ್ನೆಸರು ಚನ್ನೇಗೌಡ ಅಲ್ಲಾಂದ್ಬಿಡಿ. ಫೀಜುಗೀಜಿನ ಮುಕಾನ ನಾನು ಕೋಡಾಕಿಲ್ಲ. ಮುಂಗಡಾನೇ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿ. ತಕೊಳ್ಳಿ. ಆದ್ರೆ ಅವನಿಗ್ಗಾತ್ರ ಸರಿಯಾದ್ದಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಿ ಡಬ್ಬೀಕು. (ರೂಪಾಯಿಗಳ ಶಬ್ದ.)

ರೈತ—ಹೀಗೆ ಸೇರಿಗೆ ಸೇರು. ತನ್ನ ಹೊಲಕ್ಕೆ ದನ ನುಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾ ಅನ್ನೋ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಚನ್ನೇಗೌಡ ಹತ್ತಾರು ಜನ ಪುಂಡರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಶಂಕರೇಗೌಡನ ಕಣಜದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಗಿ ಬಣಸೇಗೆ (ವಿಶೇಷ ಗದ್ದಲಧ್ವನಿ)

ಧ್ವನಿ ೧ —(ಕಾತರಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಶಂಕರೇಗೌಡರ ಬಣಸೇಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿಟ್ಟ ರೈತೆ

ಹೆಣ್ಣುಧ್ವನಿ—(ಗೋಳಿಡುತ್ತ) ತನ್ನೋ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲೊ ಭಗವಂತಾ

ಶಂ. ಗೌಡ—(ಕ್ರೋಧದಿಂದ) ಇದ್ದಾಡಿಸೋರು ಯಾರು ಅಂತ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಅವರ ಮನೆ ಮಾರು ಕೆಳಕ್ಕೆಳಸ್ದೆ ಹೋದ್ರೆ ನನ್ನೆಸರೇ ಅಲ್ಲ

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ, ಉಕ್ಕಿಬರುವ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಸಹನೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತೀಕರಿಸುವಂತಾಗುವುದು)

ರೈತ—ಸಿಟ್ಟು! ವೈರ! ಸೇಡು! ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಳ್ಳಿ
ಯೇ ಈ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಕಾಟದಿಂದ ನುಗ್ಗುನುರಿಯಾಗಿ
ಹೋಯ್ತು. ಗಂಡಸೊಂದು ಕಡೆ ಹೀಗೆ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ,
ಎಂಗಸು ಸುಮ್ಮಿ ದ್ದಾರಾ? ಶಂಕರೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ ಮಹಾಭಲದ
ವೆಂಗಸು. ಕೆರಳಿಸಿಬಿಟ್ಟುಗ ನಾಗರ ಹಾವು. ಬಣಸೇಗೆ ಬೆಂಕಿ
ಬಿದ್ದ ವರ್ಸ, ಶಂಕರೇಗೌಡನ ನುನ್ನಾಗೆ ಬೇಯಿಸೋಕೆ ಕಾಳಲ್ದೆ
ಪರದಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು. ಅಣ್ಣನ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೇಸ್ಮಾಡ್ಬೇಕೂಂತ
ಪೋಲೀಸ್ ಇನ್‌ವೆಕ್ಟರಿಗೆ ಅವರೆಂದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಸುರ್ದು ಆವರು
ಎರಡು ಕಡೆಯಿಂದಲ್ಲಾ ದುಡ್ಡು ತಂದು, ಸಾಕಷ್ಟು ರುಜುವಾತಿ
ಲ್ಲಾಂತ ಕೇಸು ಕೈಬಿಟ್ಟು. ಶಂಕರೇಗೌಡನ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ
ನೋಡಿ ರೋಷ ಹುಟ್ಟು. ಚೆನ್ನೆಗೌಡನ ಮನೆ ಮುರ್ರೋ
ಎರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದು. ಹೆಂಗಸು ಮುನಿದ್ರೆ ದೇವ್ರಾದ್ರೂ ಬದ್ವೋ
ದುಂಟಾ ಬುದ್ಧಿ?

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ, ಸಂಶಯಮಯವಾಗುವುದು)

ಶಂ. ಗೌಡನ ಹೆಂಡ್ತಿ—(ಪಿಸುಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಲೇ ಬಂಗಾರಿ, ನಾನೊಂದು
ಕೆಲ್ಸ ಹೇಲ್ತೀನಿ, ಮಾಡ್ಬೋತಿಯಾ:

ಬಂಗಾರಿ—ಎನವ್ವಾ?

ಶಂ. ಗೌ. ಹೆಂಡ್ತಿ—ಯಾರೂ ಗೊತ್ತಾಗ್ಬಾರ್. ಅಂಗೆ ಮಾಡ್ಬಟ್ಟಿ
ಕೇಳ್ತಷ್ಟು ದುಡ್ಬೋಡ್ತೀನಿ.

ಬಂಗಾರಿ—ಅದೇನವ್ವಾ ಯೇಳೆ.

ಶಂ. ಹೆಂಡ್ತಿ—ನಿಂಗೆ ಮದ್ದಿಕೋದು ಗೊತ್ತೈತಲ್ಲವಾ?

ಬಂಗಾರಿ—ಜನ ಅಂಗಂಬತ್ತಾರೆ

ಶಂ. ಹೆಂಡ್ತಿ—ನೀನೇನೂ ಹೆದರೋಬೇಡ. ನಾನಿದ್ರಿನ್ನಿ ನೋಡ್ಬಳಾಕೆ.
ಚೆನ್ನೇಗೌಡನ ಮಗ ಇಲ್ಲ, ನಿಂಗಯ್ಯ, ಅವನಿಗೆ ಬಂಗಾರ ಕೂಡಿ
ಮದ್ದಿಕ್ಕಿಬಿಡು.

ಬಂಗಾರಿ—ಎಂತಾ ಮಾತನ್ನು..... ಇರೋನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಗೌಡಿಗೆ.

ಶಂ. ಹೆಂಡ್ತಿ—ಸಾಯ್ಲೇಳು ಬಣವೇಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕಚ್ಚಿಸಿ, ನನ್ನೆಟ್ಟು ಉರಿಸಿಲ್ವಾ ಚಂಡಾಲ. ಅವನೊಟ್ಟೇಣ ಉರಸ್ತೆ ಓದ್ರೆ ನನ್ನ ಹೆಸರೇ ಅಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಪಾಡ್ಪಡು ನೀನೇಳಿದ್ದು ಕೊಟ್ಟೇನು.....

ಬಂಗಾರಿ—ಆಗಲವ್ವಾ.

ಶಂ. ಹೆಂಡ್ತಿ—ನಿನ್ನ ಮದ್ದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲ್ಸ ಮಾಡ್ತದಾ ?

ಬಂಗಾರಿ—ಐ ಏನ್ಮಾತು ಕೇಲ್ತೀರಾ! ತಿಂದೊಪ್ಪತ್ತಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೋವು ಹತ್ತಿ ಸವೆದು ಕಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ.....

ಶಂ. ಹೆಂಡ್ತಿ—(ಕಿಲ ಕಿಲನೆ ನಗುವಳು).....(ಪ್ರೇಮವು)

ಶೈತ—(ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು) ಚನ್ನೇಗೌಡನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿ ಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ದಿನವೂ ಹಾಗೇ ನಕ್ಕಳು. ಶಂಕರೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ. ಮಗ ಹೋದಾಂತ ಚನ್ನೇಗೌಡ ನೆತ್ತಿಯಾಗೆ ಕೈಹೊತ್ತು ಕೂತ್ಕೊಂಡಿರುವಾಗ್ಲೇ ಶಂಕರೇಗೌಡ ಸಾಹುಕಾರ ಶರಣಪ್ಪನನ್ನು ಪುಸಲಾಯಿಸಿ, ಚನ್ನೇಗೌಡ, ಶರಣಪ್ಪನ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಈಡು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಕಡೇ ಎರಡೆಕ್ರೆ ಹೊಲಾಣ ಹರಾಜಿಗೆ ತರಿಸಿಟ್ಟ. ಆಗ ಮಗ ಸತ್ತ ಯಿಸನದಾಗೆ ಚನ್ನೇಗೌಡನ ಹೆಂಡ್ತಿ ನೆಲ ಹಿಡಿದ್ದು....
(ತಮಟೆಯ ಸಡ್ಡು,....ಡೂರದಲ್ಲಿ ಏನೋ ನಗುವ ಸದ್ದು)

ಗೌರಿ—(ನರಳುತ್ತ) ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಿಂದೆ ಇದ್ದಾಕಿಂಗೆ ಹೊಡಕಂತಾ ಇದೆ, ಈ ತಮ್ಮೆ! ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡ್ಯಾಕೆ ಏನಾದ್ರೂ ಪೂಜೆ ಐತಾ ?

ಚ. ಗೌಡ :— (ಕಹಿಯಾಗಿ) ಏನೋ..... ನೀನೊಮ್ಮೆ ಮಲಕ್ಕೋ ಗೌರಿ. ಮೈಲಿ ಹುಸಾರಿಲ್ದಾಗ, ಸುಮ್ಮೆ ಮಾತಾಡಿ ಮತ್ಯಾಕೆ ದುಕ್ಕ ಮಾಡೋತಿಯಾ ?

(ತಮಟೆಯ ಸದ್ದು ಹತ್ತಿರವಾಗುವುದು.....‘ಅರಾಜ್’ ‘ಬಹಿರಂಗ ಹರಾಜ್’, ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿಬರುವುದು)

ಗೌರಿ :—ಅದೇನು ಕಿರಾಜು.....ಅರಾಜು ಅಂತ ಕೂಗುತ್ತಾನ್ನೆ. ಏನು
ಕಿರಾಜು? ಆ ತನ್ನೆ ಸದ್ವ ಕೇಳಿದ್ರೆ ನಂಗ್ಯಾಕೋ ಗಾಬರಿ
ಆಗ್ತದೆ, ಎದೇಲಿ ಹೊಡ್ಡಂಗೇ ಆಗ್ತದೆ

ಚ.ಗೌಡ:—(ರೇಗುತ್ತ) ಸುನ್ನೆ ಮಲಕ್ಕೋ ಗೌರಿ. ಲಿಪಿ ಇಟ್ಟಂಗೇ,
ಅದೇನು ಕೇಳಿಯಾ?

(ತಮಟೆ ಸದ್ದು ತೀರಾ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ, ತಮಟೆ ಹೊಡೆಯುವವನು
ಸಾಗುವ ಧ್ವನಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವುದು)

ತಮಟೆ :—ಕೇಳ್ರಪ್ಪಾ ಕೇಳ್ರಿ. ರಂಗೇಗೌಡರ ಮಗ ಚನ್ನೇಗೌಡರ
ಗುಡಿ, ಹೊಲಾನ ಶರಣವೋರ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ
ಬಹಿರಂಗ ಹರಾಜು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತೆ ಯಾರಾದ್ರೂ ಸವಾಲ್
ಮಾಡ್ಬೇಕುಹೋ.....ಓ....

(ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ವರವು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ತಮಟೆಯ ಸದ್ದು
ಸ್ತಿಮಿತಕ್ಕೆ ಬರುವುದು)

ಗೌರಿ —(ಉದ್ರಿಕ್ತಳಾಗಿ) ಅಯ್ಯೋ ಶಿವ್ವೆ ! .. ಇದ್ದೊಂದು ಹೊಲಾನೂ
ಹರಾಜಿಗೆ ಬಂದ್ಬಿಡ್ತಾ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಂತಾ.....

ಚ.ಗೌಡ—(ಉದ್ರಿಕ್ತ, ಮತ್ತು ಕರ್ಕಶ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ಗೌರಿ, ನೀನು
ಮ್ಯಾಲ್ಕೇಳಬೇಡಾ.....

ಗೌರಿ —(ಮತ್ತಷ್ಟು ಉದ್ರಿಕ್ತಳಾಗಿ)ತಮಟೆ ಮುಗಿದಯಲ್ಲೋ ಶಿವ್ವೆ
ಅಪ್ಪಾ ಎದೆ ಹಿಡಕಂತೆ (ಚೀರಿ ಬೀಳುವಳು..... ಬಿದ್ದ ಸದ್ದು
ಗುವುದು.....ಅರೆನಿವಿಷ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೌನ)

ಚ.ಗೌಡ—(ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಗೌರೀ,ಗೌರೀ .. ಮಾತಾಡು ಗೌರಿ....
ಆ ... ಗೌರಿ ನೀನೂ ನನ್ನಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ಬಿಟ್ಟಾ ಗೌರಿ.(ರೋದಿಸುವನು)
ಹೆಂಡ್ತಿ, ಮಗ, ಹೊಲ, ಮನೆ.....ಏನೂ ಇಲ್ಲಾಂಗಾಗೋಯ್ತಲ್ಲ,
ದೇವ್ರೆ (ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಶುದ್ಧ ಮೌನ) ಅಕೇಲಿನವಳು ಮಲಗನ್ನೆ,
ಮನೇ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ಸಾರಿಸಬ್ಯಾಡಿ ಅಂತ ಕೇಳೊಂಡ್ರಾ

ಕೇಳಿಲ್ಲ. (ಕರ್ಕಶವಾಗಿ) ಶಂಕರಾ.... ಶಂಕರಾ..... ನನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಮುಗ್ಧಾಯ್ತು..... ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಳಸಾಕೆಲ್ಲ ಅದ್ಯಾವೋನು
ಬರತಾನೋ ಬರಿ.....

(ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ ಭಯಾನಕತೆಯನ್ನು ನುಡಿಯುವಂತಾಗು
ಗುತ್ತದೆ..... ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವ ಸದ್ದು)

ಶಂ ಗೌಡ:—ಇದ್ಯಾವೋನು ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬಾಗ್ಲು ಬಡೀತವ್ವೆ ?

ಶಂ ಹೆಂಡ್ತಿ—ಯಾವೋನು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಲಾ ?

ಶಂ.ಗೌಡ—ನಾನೇ ಹೋಗ್ತೀನಿ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಕ್ಕಾಳ್ಕೂ ಕೂ ಬಿಡಾಕೆಲ್ಲ,
ಈ ಹಾಳು ಜನ.

ಶಂ.ಹೆಂಡ್ತಿ:—ನೀವು ಓಗ್ಪಾಡ್ತಿ. ನನಗ್ಯಾಕೋ ಹೆದರಿಕೆ ಆಗ್ತದೆ.....

ಶ.ಗೌಡ:—ಹೆದರಿಕೆ ಎಂತಾದ್ವು (ಎದ್ದುಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವ
ಸದ್ದು) ಯಾರದು ? ಆ ನೀನು ! ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ.....

ಚ.ಗೌಡ—(ಕರ್ಕಾಶಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ) ನಾನೇ. ನಿನ್ನ ಪಾಲಿನ ಯಮ !
ಶಂಕರ, ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನ ತಂದೆ.

ಶಂ ಗೌಡ—(ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಆ..... ಆ..... ಕೊಡಲಿ...!

ಚ.ಗೌಡ—(ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಗುತ್ತ) ಕೊಡಲಿ ! ಕೊಡಲಿ ! ಎಂಗೈತಿ
ನೋಡ್ಪಾಡಿ... ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಸೆದಿದ್ದೇನೆ.....

(ಶಂಕರೇಗೌಡ ಗಾಬರಿಯಿಂಪ ಚೀರುವನು ಒಳಗಿನಿಂದ 'ಏನಾಯ್ತು' ಎಂದು
ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಶಂಕರೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ ಕೂಗುವ ಸದ್ದು ಹತ್ತಿರಬರುವುದು.....
ಸುಯ್ಯೆಂದು ಕೊಡಲಿ ಬೀಸಿದ ಸದ್ದು—ಶಂಕರೇಗೌಡ ಕೆಳಗುರುಳುವ ಸದ್ದು.....
ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಶುದ್ಧಮಾನ..... ಶಂಕರೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಟಾರನೆ ಚೀರಿದ ಸದ್ದು,
ಕೆಳಗುರುಳಿದ ಸದ್ದು ಚನ್ನೇಗೌಡ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ನಗಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ)

ಚ.ಗೌಡ—ಬಡ್ಕೋ... ಬಡ್ಕೋ... ಹಾಳ್ಕುಂಡೆ..... ನನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳ್ಕಾ

ಡ್ಕೋಕೇ ನೀನು (ನಗುವನು)

ಶಂ. ಹೆಂಡ್ತಿ—(ಭೀತಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ) ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನ
ಕಡಿದು ಹಾಕಿದ್ದಲ್ಲೋ—ಯಾರಾದ್ರೂ ಬನ್ನವ್ವಾ

ಚ. ಗೌಡ—(ನಗುತ್ತ) ಯಾರೂ ಬರಾಕೆಲ್ಲ (ತಟ್ಟಕ್ಕನೆ ತೆರಳುತ್ತಾ)
ಕೂಗ್ತಿಯಾ ಲಾಡಿ.... ಕೂಗ್ತಿಯಾ ?

(ಮತ್ತೆ ಸುಯ್ಯೊಂದು ಕೊಡಲಿ ಬೀಸಿದ ಸದ್ದು—ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದ
ಸದ್ದು.... ಶಂ ಗೌಡನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಕೆಳಗುರುಳಿದ ಸದ್ದು..... ಅರೆನಿ
ಮಿಷ ಸಾವು ಸಂಕಟದ ನರಳುವಿಕೆ ಶುದ್ಧಮೌನ. ಬಳಿಕ
ಚನ್ನೇಗೌಡ ಪಿಶಾಚಿಯಂತೆ ಗಹಗಹಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಚ. ಗೌಡ—ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಇಬ್ಬ್ರನ್ನ ತೀರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ ಇನ್ನು ಸಾಧಿಸ್ತಿ
ವೈರಾಣಾ!.....

(ನಗುವಿನ ಸದ್ದು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ
ಹೃದ್ರಾವಕವಾಗುವುದು.....)

ರೈತ— ಚನ್ನೇಗೌಡ, ಶಂಕರೇಗೌಡರ ವೈರ ಈ ಕೊಲೆಲಿ ಕೊನೆ
ಯಾಯ್ತು. ಮಾರನೆ ದಿನ ಕೊಡಲಿ ಹಿಡಕೊಂಡು ಊರಲ್ಲಿ
ಹುಚ್ಚನಹಾಗೆ ಅಲೀತಿದ್ದ ಚನ್ನೇಗೌಡನ್ನ ಪೊಲೀಸ್ಕೋರು ಹಿಡ
ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಖೂನಿ ಮಾಡಿದಾಂತ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೇಸು
ಹಾಕಿದ್ದು.

ಯುವಕ— ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನಡೆದಾಗ ರಂಗೇಗೌಡರು ಏನಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು?

ರೈತ—ದಿನಾ ಮಕ್ಕು ಜಗಳಾ ಕಾಯೋದನ್ನ ನೋಡಲಾರ್ದೆ, ಹೆಂಡ್ತಿ
ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲೆ, ರಂಗೇಗೌಡರು ಹಳ್ಳಿ ಬಿಟ್ಟು ನೆಂಟ್ರಮನೇಲಿ
ಹೋಗಿ ಇದ್ದಿರ್ತೋದ್ದು. ಚನ್ನೇಗೌಡನ್ನ ಪೊಲೀಸರು ಇಡ
ಕೊಂಡೋದ್ದು ಗೊತ್ತಾ ಗೊತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಮಗನ್ನ ಉಳಿ
ಸೋಕೆ ಶತಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು ಆದ್ರೆ ಅದ್ಯಾವುದೂನೂ ನಡೀ
ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ಗಲ್ಲಾಗೋದು ತಪ್ಪು.

(ಶುದ್ಧಮೌನ)

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ—(ಓದಿ ಹೇಳುವುದು) ಚನ್ನೇಗೌಡನ ಮೇಲೆ ಪೋಲೀಸರು ಹೂಡಿದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನೆಂದು ರುಜುವಾತಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಚನ್ನೇಗೌಡ ಅಪರಾಧಿಯೆಂದು ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೇಸಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಚನ್ನೇಗೌಡನ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದುವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದರಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು ಚನ್ನೇಗೌಡ ತಾನೇ ಈ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಆತನ ವಿಸಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಯೆ ತೋರಿಸಿ ೧೦ ವರ್ಷಗಳ ಸಶ್ರಮ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ (ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದು)

(ದಾರುಣವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಂಗೀತ)

ರೈತ—ಚನ್ನೇಗೌಡ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಷ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿ ಜೈಲ್ನಿಗೆ ಸತ್ತು ಹೋದ—ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಯ ಹೆಸರು ಉಳಿಸಾಕೆ ಒಬ್ಬಾ ಇಲ್ಲಂಗಾಯ್ತು. ಅದರಿಂದ ರಂಗೇಗೌಡರು ಹೀಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟ, ಯಿಸನ, ಮನುಷ್ಯಂಗೆ ಬರಬಾರ್ತು. ದೇವ್ರೀಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ.

ಯುವಕ—ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಅವರಿಗೆ ಹೀಗಾಗಬಾರದಿತ್ತು. ಆದರೂ ದೇವರನ್ನು ಅಂದು ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ ಗೌಡರೇ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ನಡತೆನ ತಾನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳದೆ ದೇವರನ್ನು ಬೈದರೇನು ಉಪಯೋಗ? ಇಂಥ ಜನಗಳಿಂಥೇ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಹಾಳಾಗಿ ರೋದು.

ರೈತ—ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ. ಈ ಅಸ್ತಿ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬೇಕೂನ್ನೋ ದ್ರಿಂದ್ಲೇ ಇಂಗೆಲ್ಲಾ ಮನೆಗು ಹಾಳಾಗೋದು ಸರ್ಕಾರ ಕಾನೂನು ಮಾಡ್ತಿಟ್ಟ ಈ ಜಗಳಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣಾನೇ ಇರಾಕಿಲ್ಲ. ಅಂಗೆ ಸಾರ ಕಾನೂನಾದ್ರೆ ಎಷ್ಟೋ ವ.ನೆ, ಹಳ್ಳಿಗಳು ವ್ಯಾಜ್ಯಕಾದು,

ಕೋರ್ಟಿಗಲೆದು ಆಳಾಗೋದು ತಪ್ಪದೆ ಬುದ್ಧಿ.

ಯುವಕ—ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನಿಜ ಗೌಡರೇ. ಅಂಥ ಶಾಸನ ಬರಬೇಕು.

ರೈತ—ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗೂ ಹಳ್ಳಿಯೆಲ್ಲ ಕಲ್ತು ಯುವಸಾಯ ಮಾಡ್ಬೇಕೊಂತರಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂಗಾದ್ರೆ ಅನ್ನೂಲ. ಇಲೆಟ್ಲೆ, ಅಪ್ಪಿ ವಿಭಾಗ ಆಗಿ ಆಗಿ ತಲಾ ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಜವಾನಾಗ್ಗದೆ ಗಾಡ್ರೆ, ಯಾರೂ ವ್ಯವಸಾಯ ಬೇಕಾ ಗೋಲ್ಲ.

ಯುವಕ—ತಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದೆ ಗೌಡರೇ. ಹಾಗಾಗೋಕಾಲ ಬೇಗಬರುತ್ತೆ.....

ರಂಗೇಗೌಡ—(ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಗುತ್ತ) ಹಿಡಕೊಳ್ಳೋ... ಹಿಡಕೊಳ್ಳೋಖೂಸಿಮಾಡಿದಿಯಾ! ಗಲ್ಲಾ! ಪಾಲುಬೇಕಾ ಶಂಕರ.....
(ಅಳುತ್ತ) ನಂದನದಂಥ ಮನೆ ನರಕ ಆಗೋಯ್ತಲ್ಲ ಶಿವನೆ.....
ಹೋದೋರು ಹೋದ್ರು.....ನಾನೇನ್ಮಾಡಲಿ.....

(ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತದೆ....ನಗುವಿನೊಂದಿಗೆ
ಉಸಿರಿನ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಲೀನ
ವಾಗುತ್ತದೆ.)

